

BYGGNADS ARBETAREN

DRABBAD AV BYGGFUSK

Plåtslagaren Johan
Qvist och Aiva, 1,
tvingas bo i husvagn

||||| till romanen
om muraren Gunnar

Utbrände Patrick
- så kom han tillbaka

10 döda på
byggen i år

Ny stegfot
stoppar
olyckor

Snickare stjärna i tv-satsning

Kenneth Petterson
chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-728 49 70
070-607 56 97

k.p@byggnadsarbetaren.se

Jenny Berggren
allmänreporter,
nyhetsansvarig
08-728 49 73
070-664 49 00

j.b@byggnadsarbetaren.se

Katarina Connheim
allmänreporter
08-728 49 87
070-627 60 84

k.c@byggnadsarbetaren.se

Nina Christensen
allmänreporter
webbansvarig
08-728 49 79
070-246 87 06

n.c@byggnadsarbetaren.se

Ingemar Dahlkvist
arbetsrätt, löner
08-728 49 72
070-607 56 91

i.d@byggnadsarbetaren.se

Margite Fransson
arbetsmiljö, hälsa
08-728 49 74
070-607 56 89

m.f@byggnadsarbetaren.se

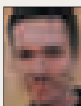
Cenneth Niklasson
allmänreporter
08-728 49 76
070-607 56 92

c.n@byggnadsarbetaren.se

Anki Sydegård
reportageansvarig
08-728 49 77
070-607 56 87

a.s@byggnadsarbetaren.se

Magnus Bergström
allmänreporter
08-728 49 76
070-280 25 35

m.b@byggnadsarbetaren.se

Omslagsfoto: Lisa Hjertén
Korrektur: Michelle Bergman

TS-kontrollerad
upplaga 2006: 130 700

Postadress: 106 32 Stockholm
Besöksadress: Hagag. 2, 4 tr, Sthlm
Adressändring, medlem i Byggnads:
Kontakta din lokala avdelning
Prenumeration: edb, telefon 010-588
48 08 E-post: prenumeration@edb.
com Pris, helår: 297 kr

Annons: Swartling & Wranding Media,
telefon 08-545160 67

Repro: Grafit

Tryck: Sörmlands grafiska, Quebecor

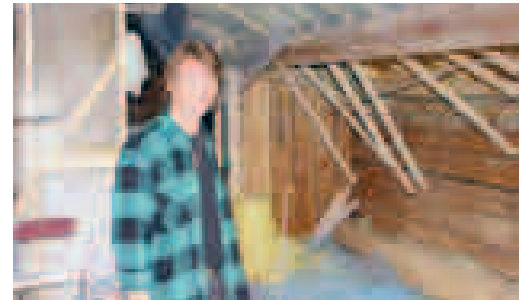
BYGGFUSK

DERAS HUS-
DRÖM BLEV
EN MARDRÖM

Gunnar Olssons kataloghus spricker, men husfirman fransäger sig allt ansvar. Johan Qvists helrenoverade torp är obeboeligt, men entreprenören tycker inte att han är skyldig. Hela deras liv påverkas av byggfusket. SID 8-12

SÅ SLÅR BYGGNADS
SPARKRAV MOT DIG

SID 14-16

LÖNER: FÖRETAGEN FUSKAR MED REDOVISNINGEN

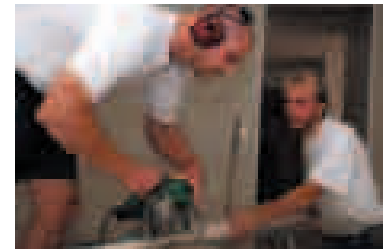
SID 34-35

ARBETSMILJÖ

SVÅRT MED
SVENSK SÄKERHET
PÅ "KINABYGGGE"

SID 22-24

HÄLSA

UTBRÄND KOM TILLBAKA

SID 18-20

Sex döda på byggen i sommar

BYGGNYTT/ Den 18 augusti inträffade ytterligare en dödsolycka. Hittills i år har tio personer dödats på byggen. Det är lika många som under hela fjolåret. SID 26

DEBATT SID 4

"Prata inte om 'maffia'"

"Politiska broilers - uttala er aldrig mer om 'maffiametoder' eller annat trams när vi försvarar vår rätt", skriver David Johansson, Byggettan.

GREJER & GREPP SID 36

Stegfot stoppar olyckor

Ny uppfinning hindrar stegen från att rasa.

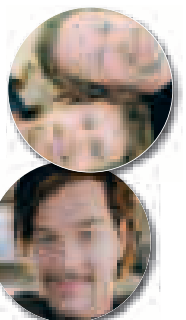
BYGGFOLK SID 40

Jordhålör kan bli
framtidens hus

BYGGFOLK SID 38-39

Tv-aktuell skådis
väljer snickarrollen

Skådespelarna Stefan Gödicke och Örjan Landström jobbar tillsammans som snickare. Men i höst har Stefan ledigt för att spela i tv-serien Andra avenyn.

5 GUNNAR
& 5 BOB SID 6TTTTT till roman-
debut om murare

TÄVLINGSVINNARE SID 42

SISTA ORDET SID 46

BILDKRYSET SID 47

FRÅGAN

Varför händer fler olyckor sommartid?

Mats Falk, 55 år, kranförare, Hässelby, Stockholm

– Det är kanske för att det är lite annat folk på bygget, folk som är inhyrda under semestern. Men jag sitter i en kran så jag ser inte så mycket, och jag känner inte igen att det händer mer på sommaren än annars.

Dennis Sandström, 23 år, snickare, Lindesberg,

– Kanske för att det är folk som inte tar semester fast de skulle behöva ledigt. Många sparar semestern till vintern, eller jobbar på för att de behöver pengar. Jag vet inte om det är därför, men det är det enda jag kommer att tänka på. Det är väl stress som gör att det blir olyckor, men vad jag har märkt är det inte mer stress på sommaren än annars.

Jan-Olov Ljungholm, 42 år, snickare, Skellefteå,

– Jag känner inte igen här uppifrån att det ska vara mer olyckor på sommaren. Men det kan kanske vara stress inblandat i det hela. Det kan ju vara så att man vill ha saker klara innan man kan gå på semester.

LÄS MER: SID 26-27

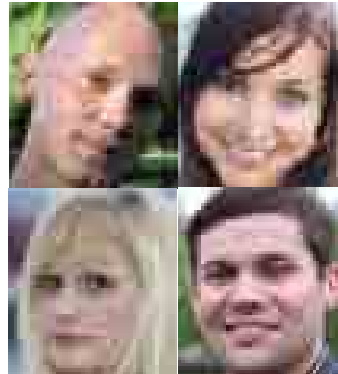
Politiska broilers hatar arbetare

● De borgerliga ungdomsförbunden har under senare tid i tal använt en hel del hårda ord om oss tillhörande arbetarklassen. Politiska broilers, som aldrig arbetat och som har framtiden utstakad med välavlönade politiska uppdrag eller rekryterade till olika styrelser i näringslivet, uttalar sig om vad vi borde kräva och inte kräva.

När vi kräver skäliga löner och villkor får vi veta att vi är en "maffia", arbetarklassen ska nämligen tåga och vara glada att vi har jobb och inte kräva en massa saker och stå till besvär.

Den svenska arbetarklassen har under flera år kämpat i sina organisationer för värdiga löner och villkor, men man kan inte säga att riktigt alla har det än. Kollektivavtalen ger alla ett golv att stå på. Detta hatar man så intensivt, att Liberala ungdomsförbundet anordnade en "blockad" mot Hotell- och restaurangfackets kontor i Göteborg.

Längst går ändå Muf:s ordförande, Niklas Wykman, som på sin hemsida kallar oss för "äckliga Byggnads" och beklagar att man inte får ta in svartfötter från utlandet för att bryta strejker. Den här typen av snack förs alltså av dem som en gång ska ta

Niklas Wykman (Muf) Ella Bolin (Kdu), Frida Mesto (Luf) och Magnus Andersson (Cuf).

över det moderata samlingspartiet. Man kan tycka att Reinfeldt som vill ge sken av att vara ledare för ett arbetarparti borde rycka sin ungdomsrepresentant ordentligt i örat och kräva avbön. Som vi alla vet så var snacket om arbetarparti bara yta.

Varje gång vi sätter vår fot på våra arbetsplatser riskerar vi livet. Byggbranschen är en tuff bransch där mindre än två procent av oss orkar hela vägen till pension. Vi drar på oss yrkesskador. Axlar, rygg och knän är det som brukar ryka först.

Hur många av dessa broilers går till jobbet varje dag med den vetskapen?

Vi gör ett bra och gediget arbete som vi är stolta över och för det vill vi ha bra betalt.

Det är ganska logiskt och den logiken fungerar bra på dem i styrelserummen men tydligen mindre bra på oss arbetare.

Strejken handlade förutom löner även om rätten att förhandla om löner på arbetsplatsen. Att få bli företrädare av folk som är proffs på det de gör, så vi kan få en lön som någorlunda motsvarar vad vi skapar.

Vi är starka, stolta och trygga. Det är vi genom vår kamp och är inget vi fått gratis.

De vill ha oss till svaga, skamsna och otrugga men det kommer de aldrig lyckas med!

Vi kräver en offentlig ursäkt av Niklas Wykman, Ella Bolin, Frida Mesto och Magnus Andersson. Uttala er aldrig mer om "maffiametoder" eller annat trams när vi försvarar vår rätt.

För det är vi som bygger era hus, serverar er lunch, tar hand om er när ni blir sjuka, sådant som ni aldrig kommer att behöva skita ner era händer för.

DAVID JOHNSON

BYGGETTANS UNGDOMSKOMMITTÉ

Fler debattinlägg på webben
www.byggnadsarbetaren.se

Ombudsmännen förhandlar i egen sak

● Jag trodde att det ingick i ombudsmännens jobb att föra medlemmarnas talan. Men deras egenintresse tog över och förhandlingarna i en månads tid under senaste avtalsrörelsen handlade bara om granskningsarvodet som vi medlemmar ville ha bort, men som fogdarna ville ha kvar. Sossefogdarna som själva inte betalade granskningsarvode kämpade i egen sak för arbetsfria avgifter som skulle tas ut av medlemmarna.

Byggnadsarbetarna har mer än 41 timmars reglerad veckoarbets-tid. När ska vi få 40 timmars

arbetsvecka eller som Metall 38 timmar eller kortare?

Pensionsåldern för en byggnadsarbetare är 65 år, den borde också förhandlas ner till fogdenivå 63 år och därefter till 60 år. För de allra flesta har bäst före datum gått ut för länge sedan i ackords-slitet. Traktamentena borde också vara på samma nivå som riksdagsmännen.

Våra fogdar gjorde en stridsfråga av lönenivån för de kollektivanställda i slutet av avtalsförhandlingarna, för att straffa arbetsgivarsidan när de inte gav efter för granskningsarvodet.

De tog ut de kollektivanställda i strejk för att demonstrera sin makt och styrka och få oss att tro att de tog upp striden för vår sak.

Behållningen för byggnadsarbetarna från årets avtalsupp-görelse blev ungefär 3 procents lönehöjning och en dags förkortad arbetstid. Mycket sämre än så här kan det inte gå när vi har högkonjunktur i landet. En grupp gruvarbetare förhandlade själva till sig 10 procents löneökningar, medan LO-facken höll dem på mattan.

ALKEMISTEN

TYCK DIREKT PÅ NÄTET!

På vår hemsida kan du publicera insändare direkt. Gå in på www.byggnadsarbetaren.se.

E-post: redaktionen@byggnadsarbetaren.se

Faxa: 08-728 49 80

Ring: 08-728 49 00

Glöm inte uppge namn och telefonnr (som hemlighålls mellan dig och redaktionen om du använder signatur).

Byggfusik och dåligt ledarskap

Spruckna broar, mögelhus, karteller och fiffel. För några år sedan kunde man få uppfattningen att ingenting fungerade i byggbranschen. Kommissioner tillsattes och lönebildning, utbildning och brist på kompetensutveckling – allt sattes under lupp. Bristen på förändringar och nytänkande var orsaken till eländet.

Byggföretagens ledningsgrupper tar säkert varningsklockorna på allvar – det handlar om branschens rykte. Men någonstans på vägen nedåt försvinner budskapet.

I själva verket beror mycket av bristerna på dåligt ledarskap på mellancheftsnivå. Enligt en forskningsrapport från Chalmers, gjord av före detta snickaren Henrik Björklind, och som presenterades i vintras, finns det ofta regler om etik och moral i byggföretagen. Men platschefer och byggnadsarbetare får inte de förutsättningar som krävs för att jobba enligt de etiska och moraliska reglerna. Ofta får byggnadsarbetarna klä skott för bristerna. Man de har varken resurser eller tillräcklig överblick för att ta det ansvaret.

”Platschefer och byggnadsarbetare får inte de förutsättningar som krävs för att jobba enligt de etiska och moraliska reglerna.”

På sidorna 8-12 möter ni två byggnadsarbetare som fått sina husdrömmar krossade på grund av byggfusik.

Rörmontören Gunnar Larssons hus började spricka. Han stämde Myresjöhus men förlorade i tingsrätten. I stället dömdes han att betala deras rättegångskostnader på nära en halv miljon kronor.

Plåtslagaren Johan Qvist anlidade en bekant för att bygga om sitt nyinköpta torp. Men huset håller inte värmen och nu bor familjen i husvagn.

Konflikten trappades upp och entreprenören har också lärt sig en läxa: att aldrig göra jobb för folk man känner.

Den som anlitar ett proffs måste självklart kunna lita på att jobbet blir ordentligt gjort. Likaväl som att yrkesmän måste kunna känna stolthet över sitt jobb. Det gäller byggnadsarbetare likaväl som kockar, hårfrisörer, sjuksköterskor och alla andra.

Nästa nummer utkommer den 20 september.

KENNETH PETTERSON
CHEFREDAKTÖR

EJENDAL

TILL VEM: poeten och **FÖRFATTAREN BOB HANSSON, 37 ÅR**, Stockholm/Kalmar.
VARFÖR: han **FÅR FEM SPIKAR I BETYG FÖR ROMANEN OM MURAREN GUNNAR** som får ett nytt hjärta och förlorar sitt jobb, men upptäcker andra saker i livet.

”GUNNAR OCH JAG ÄR TAFATTA MED FRUNTIMMER”

1 Nämn tre egenskaper som utmärker Gunnar?
– Envishet, förvirring och jävlar anamma.

2 Gunnar jobbar utan lön och till och med på natten. Varför är byggjobbet så viktigt för honom?

– För att han hela sitt liv har gjort rätt för sig och har en flock att gå till. Han är ensam, som många svenska män är, med få vänner. När han inte har någon familj blir jobbet viktigt. Han får en kick att få något gjort och av det sociala umgänget.

3 Varför förändras Gunnar när han får ett nytt hjärta?

– Han övertar tankar och minnen från en okänd donator.

4 Gunnar blir kär i en dagisfröken och köper en motorcykel. Är det inte en risk att storyn blir för banal?

– Jo, men livet är banalt. Det viktigaste är att han skulle byta ut all frihet mot en dag på jobbet. Han är inte den ende mannen i den generationen som är skräckslagen för att gå i pension.

5 Är Gunnar en verklig person?

– Ja. Han finns på riktigt.

VIBEKE ARONSSON

Poeten Bob Hansson har romandebuterat med boken om muraren Gunnar, som får högsta betyg av Byggnadsarbetarens recensent.

Gunnar
av Bob Hansson

Roman/
Gunnar är murare. Så mycket murare att han vägrar acceptera alla erbjudanden om förtidspension när han fått ett nytt hjärta. Men det nya hjärtat bär också med sig en del. Gunnar blir kär

och köper motorcykel. Tragiskt, roligt, och vackert medmänskligt. Träffsäkerheten när det gäller arbetarmoral förlåter bristerna i byggteknik. Hansson är en Stig Claesson (Slas) för 2000-talet.

1 Detta är din första roman. Har du övergivit poesin nu?

– Nej. Men jag har tagit ett längre uppehåll från den.

2 Hur kommer det sig att en murare blir huvudfigur i din bok?

– Han dök upp och jag träffade honom. Själv kommer jag från arbetarklassen med en mamma som var kallskänka och en pappa som var snickare. I mitt kompisgäng fanns det många blivande byggjobbare. Så det är också en reflektion över min egen bakgrund.

3 Har du smygjobbat på byggarbetsplatser för att göra research till boken?

– Nej, men jag har besökt några stycken. För att beskriva en plats måste man besöka den. Men det är Gunnar som jag i första hand vill beskriva i boken, inte för att byggjobbare ska känna igen sig.

4 Finns det några likheter mellan dig och Gunnar?

– Ja. Båda identifierar vi oss med yrkesrollen och är tafatta med fruntimmer.

5 Finns det någon dagisfröken i ditt liv?

– (Skratt). Ungefär.

KATARINA CONNHEIM

HUSD RÖMMEN BL

Gunnar visar skadorna i grunden. Huset spricker och efter 16 års kamp blir han skyldig Myresjöhus en halv miljon kronor. Enligt byggföretaget är detta bara ytliga frostsprickor.

EV MARDRÖM

Gunnar Olssons kamp för ersättning har slutat i skilsmässa och stora skulder. Johan Qvist och hans familj tvingas bo i en husvagn. Byggfusk handlar inte bara om dåligt utfört hantverk. Det påverkar människors hela liv.

TEXT MAGNUS BERGSTRÖM FOTO LISA HJERTÉN OCH MAGNUS BERGSTRÖM

Betongplattorna under stödbenen saknas. Därför sjunker huset och sprickor bildas (ovan).

GUNNARS KATALOGHUS SPRICKER

● När Gunnar Olsson och hans familj hade flyttat in i sin nybyggda villa började huset spricka. Efter 16 års tvister med Myresjöhus tvingas han nu betala en halv miljon kronor till företaget som nekar till byggfusk.

Rörmontören Gunnar Olsson är uppvuxen i Österåker utanför Vingåker och det var där han 1991 lät Myresjöhus bygga familjens nya hem.

Vid ett besök på bygget fick han syn på något som oroad honom. Betongpelarna som torpargrunden vilar på skulle ha placerats på var sin betongplatta för att motverka vertikala rörelser i jorden. Dessa plattor saknades.

– När jag undrade var betongplattan var blev jag mer eller mindre avvisad.

Efter att Myresjöhus uppfört stommen ordnade Gunnar innerväggar och annan inredning. Familjen flyttade in och ganska snart upptäckte de sprickor i husets väggar och lister som släppte.

Myresjöhus hävdade att skadorna orsakats av fukt som bildats på grund av otillräcklig ventilation och dålig värmeanläggning. Allt var med andra ord Gunnars eget fel. Det var nu Gunnar och hans fru hamnade i konflikt med byggföretaget.

1996 gick Myresjöhus, efter flera besök, med på att staga upp husets främre mitt och höja den delen med cirka två centimeter med hjälp av en underliggande balk. ▶

JOHANS TORP BLEV ISKALLT

Gunnars hus är byggt på fuktig myrmark, inte långt från sjön Öljaren.

JOHAN, EIJA OCH AIVA TVINGAS BO I HUSVAGNEN

● När Johan Qvist och hans familj flyttade in i sitt nyrenoverade 1800-talstorp fick de en chock. Iskall vinterluft strömmade in i huset. Nu bor de i en husvagn på tomten och ligger i konflikt med hantverkaren.

Midsommaren 2006 blev Johan Qvist lycklig ägare till ett 1800-talstorp i Bredared utanför Borås. Huset kostade 760 000 kronor, men det var gammalt och i stort behov av renovering för att bli beboeligt. Han bestämde sig för att anlita byggaren Kenneth Lindström, som var en gammal bekant med bra rykte.

Kenneth Lindström tog fram en offert som godkändes av Johan. Taket skulle tilläggsisoleras och få ny råspont och bärläkt, ytterväggarna skulle få ny träpanel och tilläggsisoleras, nytt badrum skulle fixas och mycket annat. 420 000 kronor var priset och Kenneth Lindströms byggfirma skulle göra allt förutom vvs och el som en underentreprenör stod för. Plåttaket skulle Johan, som är plåtslagare, själv lägga. Han skulle dessutom stå för städning och rivning för att underlätta byggfirmans arbete.

Renoveringen startade i augusti förra året och under arbetets gång gjordes flera ändringar och avsteg från offerten. Muntliga överenskommelser gjordes som aldrig blev dokumenterade. Johan arbetade under perioden i Göteborg och kunde inte vara på bygget så mycket som han behövde. Samarbetet med Kenneth blev allt mer irriterat.

I december kunde Johan och hans familj äntligen flytta in. Men huset visade sig vara obeboeligt. Iskall vinterluft strömmade in.

– Med två luftvärmepumpar, vedspis, öppen spis och värmefläktar lyckades jag få upp temperaturen till femton grader på undervåningen. Upe gick det inte att vara.

Han hittade snart anledningen. Det fanns bara sju centimeters isolering i taklyftet på övervåningen. Johan förklarade läget för Kenneth Lindström som efter 14 dagar kom och lade i sju centimeter till. Men det hjälpte inte, och i slutet av december måste den lilla familjen flytta till en etta i stan för att inte bli sjuka.

Tillsammans med byggkonsultfirman Siba gjordes i mars en besiktning av renoveringsarbetet. Offerten ansågs vara otydlig och

▶ Detta för att motverka en kraftig svacka i golvet. Justeringen gjorde huset tillfälligt stabilare.

– Sen kom ju effekten. De hade ju höjt upp husets främre mitt och därför började huset sakta men säkert att brytas på mitten.

Huset blev skevare och vissa dörrar och fönster gick inte att öppna eller stänga. Myresjöhus åtgärdade detta med att hyvla till undersidorna.

Och så har det fortsatt genom åren. Gunnar har låtit göra besiktningar och mätningar som påvisar oacceptabel rörelse i både huset och grunden. Som han ser det har det att göra med konstruktionsfelen i grunden och att snabba väderomställningar påverkar sprickbildningen. Myresjöhus har gjort egna mätningar och inte funnit några fel i grunden.

2005 kontaktade han advokaten Christer Abrahamsson för att stämma företaget. I juli i år förlorade han målet i tingsrätten och är nu skyldig Myresjöhus nära en halv miljon kronor i rättegångskostnader.

– Trots ritningar, fotografier och besiktningssunderlag som bevisar att konstruktionen är felaktig har de inte förstått. Min enda slutsats är att de inte har kompetens att förstå. Huset är ett fuskbygge från början till slut, säger Christer Abrahamsson.

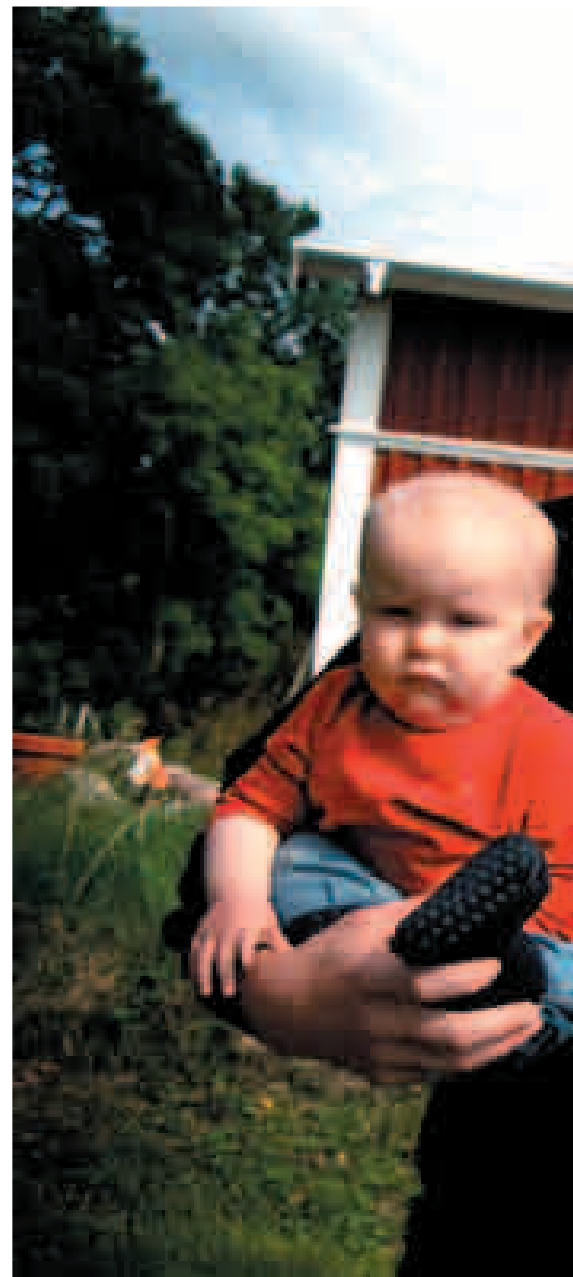
Myresjöhus advokat, Pär Krohn, menar att domslutet är logiskt eftersom inget är felaktigt. Beslutet att inte placera betongplattor under stödbenen togs eftersom marken ansågs fast och stadig. Dessutom anses de lasermätinstrument som Gunnar använt inte vara tillförlitliga.

Gunnar Olsson är numera ensamstående och sjukskriven. Alla problem med huset och bråket med Myresjöhus har tagit hårt.

– Jag vet inte hur jag orkat genom åren. All min lediga tid har gått åt till att bråka och fundera om huset. Min familj har blivit mycket lidande.

Ändå är han vid förvånansvärt gott mod och håller i skrivande stund på med att överklaga domen.

– Har jag kämpat i sexton år kan jag lika väl kämpa i sexton till. ●

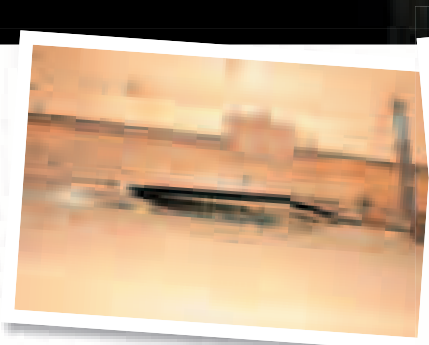

”Jag lyckades få upp temperaturen till femton grader på undervåningen ...”

mycket arbete som gjorts utanför offerten kunde inte bedömas. Siba tog fram en lista med arbeten som var otillräckligt utförda, bland annat var isolering och luftspalt i taket undermåliga. Slutligen kom parterna överens om att felen skulle avhjälpas snarast. Bit för bit åtgärdades sakta anmärkningarna. Men allt som inte var med på offerten tvingas Johan ordna själv. På senare besiktningar har också kraftiga fel på takkonstruktionen uppmärksamats.

Johan, Eija och dottern Aiva, 1 år, kan inte bo i sitt nyrenoverade hem. Byggslarv, osäkra avtal och konflikter tvingar dem att bo i en husvagn. I ett gammalt uthus har de en torrtoalett. Duscha får de göra hos släkt och vänner.

Den rötskadade syllen släpper in väder och möss medan den väntar på att bli utbytt.

Med tiden har konflikten mellan de två bara blivit värre och numera kommunicerar de med varandra genom Stiba. Bägge har de upplevt historien som mycket jobbig. Kenneth Lindström menar att mycket av bristerna i renoveringen är Johans fel. ▶

Takkonstruktionen är inte tillräckligt bra. Det bärande virket är för klen med tanke på att det ska bära upp ett plåttak.

SÅ VILL BYGGBASARNA FÅ BORT FUSKET

Vackert ligger det, Johan Qvists torp. Men än så länge är det enda rummet som går att använda köket.

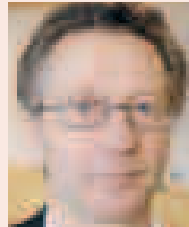
- ▶ – Jag har verkligen försökt att kompromissa och om Johan bara hade skött sina förhållanden hade allting gått lättare. Men jag har lärt mig något nytt. Att aldrig göra jobb för folk man känner, säger han.

Johan Qvist med familj bor nu i en husvagn utanför sitt drömhus. Det enda som går att använda i huset är köket. Han är kraftigt skuldsatt och åtgärdar så mycket han kan och orkar i huset. Och fastän han ofta tvivlat så tänker han inte ge sig innan huset blivit som han en gång tänkte. ●

VAD VILL DU GÖRA ÅT FUSKET?

Hans Tilly, ordförande i Byggnads:

– Det är en fråga i flera delar. Det finns fel som uppstå på grund av konstruktionsfel. Där tror vi att det behövs mer dialog mellan yrkesarbetare och konstruktörer. Vi har sett i flera forskningsprojekt att det vi kallar integrerad planering ger väldigt bra resultat.

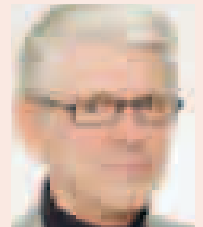
– Vi skulle gärna se att resultatet från de här projekten fortplantar sig, men arbetsgivarna tar inte tag i det utan skyller i stället på kollektivavtalen.

– Sedan finns det problem med oseriösa företag som många privata villaägare drabbas av. Där är det viktigt att vi informerar mer om att man ska tänka på kvalitet när man anlitar hantverkare.

INGEMAR DAHLKVIST

Bo Antoni, vd i Sveriges Byggindustrier:

– Det rena fusket är fullständigt oacceptabelt och närmast en fråga för arbetsledningen att hantera.

– Det vi som branschorganisation kan göra är att påverka så att onödigt krångel som fördyrar och försämrar byggandet försvinner. Det gör vi genom att samordna mellan olika aktörer, till exempel genom projekt på företagsnivå med stöd från byggbranschens utvecklingsfond, SBUF. Det gör vi idag men det finns säkert mer att göra men det är ofta specifika problem som inte går att lösa med generella metoder.

INGEMAR DAHLKVIST

annons Fiat

SÅ PÅVERKAS DU NÄR

Byggnads betalar minst 137 miljoner kronor för att spara 60 miljoner per år i framtiden. Många befarar att nedskärningen medför att till exempel försäkringsservice och arbetsmiljöbevakning blir sämre.

TEXT INGEMAR DAHLKVIST OCH CENNETH NIKLASSON

56 lokalombuds-
män och 29
kontorsan-
ställda i av-
delningarna har tackat ja till
Byggnads erbjudande om att
gå i förtida pension den 1 maj
2008. Dessutom har fyra
centralt placerade funktionärer
tackat ja till förtida pension och
tre personer med administrativa
tjänster på förbundskontoret
har slutat med någon form av
avgångsvederlag.

Trots det behövs upp mot 20
uppsägningar i avdelningarna
för att nå besparingsmålet, 60
miljoner kronor per år.

Det visar Byggnadsarbetarens
rundringning till samtliga
avdelningar i förbundet.

I sex avdelningar pågår
diskussioner om uppsägningar.
Samtidigt behöver åtta avdel-
ningar nyanställa eftersom allt-
för många accepterat förbundets
erbjudande om pension vid 60
års ålder.

En del avdelningar ser om-
ställningen till ett liv utan
granskningsarvoden som en
utmaning. På andra håll är
oron stor för att viktiga verk-
samshetsområden ska få mindre
uppmärksamhet.

– Med färre glassförsäljare
blir det mindre glass såld, sä-
ger Klas Meijer, ordförande i
Byggnadsavdelning i Jönköping.

ANNA SIMONSSON

**MER JOBB
FÖR BASAR
OCH
OMBUD**

Lagbasen och skyddsombudet Bosse Johansson (i grön hjälm) är beredd att ta itu med nya problem.

ÖKAT TRYCK PÅ LAGBASAR

En strategi för att klara av den högre arbetsbelastningen på avdelningarna är att lägga över större arbetsbörda och ansvar på de förtroendevalda ute på byggföretagen. De förtroendevalda finns på de flesta byggbolag. Till exempel skyddsombud, lagbasar och andra som har uppdrag av förbundet/medlemmarna. De uppgifter som ombudsmännen inte hinner med måste nu de förtroendevalda ta över.

– Vi måste vara med och dela på arbetsuppgifterna. Vi har visserligen inte obegränsat med tid, men vi måste lösa problemet, säger Bosse Johansson, lagbas och skyddsombud på NCC i Stockholm.

FÖRBUNDET FÅR NY ENERGI

Trots kraftiga personalminskningar och sammanslagningar är flera avdelningar ändå positiva. De tycker att detta är ett unikt tillfälle att göra om verksamheten i grunden och rationalisera. Flera ser fram emot att gå samman till större avdelningar och tror att den nya organisationen kan bli en förbättring.

– Jag tror att vi ruskar liv i organisationen och hittar andra sätt att jobba, säger Mats Engström, Mälardalen.

SERVICEN KAN BLI SÄMRE

På flera av avdelningarna finns en oro att inte hinna med jobbet. Vad ska prioriteras och vad ska väljas bort kommer att bli en återkommande fråga.

Bland dem som går i pension finns många regionala skyddsombud, försäkringsansvariga och studieansvariga. På de områdena försvinner kompetens.

En del säger det rakt ut – servicen till medlemmarna kommer att bli sämre.

– Alla som går har gjort något. Det blir svårt, säger Arne Bergqvist, Örebro.

BYGGNADS SPARAR

RISK FÖR SÄMRE SÄKERHET

På en del avdelningar är man rädd för en försämrad säkerhet på byggarbetsplatserna. Visserligen är arbetsmiljön ett prioriterat område, men för att rationalisera arbetet kommer ombudsmännen att tvingas ta på sig flera arbetsområden. I dag finns det ombudsmän som är helt inriktade på arbetsmiljön och sköter detta område. I den nya organisationen finns det en uppenbar risk för att de ombudsmän som åker ut för att diskutera lönefrågor och kollektivavtal även måste ta en titt på arbetsmiljön. Vissa är då rädda för att den kommer i andra hand.

– Medlemmarna prioriterar arbetsmiljö, däremot kanske intresset bland ordförandena i avdelningarna är mindre. Jag tror att det behövs ombudsmän som specialiserar sig helt på arbetsmiljöfrågor, säger Kjell Johansson, arbetsmiljöansvarig på Byggnads.

Diagonala stöttor och spiror som vilar direkt på klossar. Farliga ställningar som den här kanske inte blir upptäckta i framtiden.

LÄNGRE TILL FACKET

Den viktigaste metoden att spara pengar blir att slå samman avdelningar. Först ut blir en sammanslagning av avdelningarna i Kristianstad och Lund, men fler följer (se listan här intill).

Sammanslagningarna leder till att det blir färre ordförande, kassörer och mättningsföreståndare att avlöna. Men det blir också svårare för dig som medlem att ta kontakt med eller besöka facket.

– Vi diskuterar med avdelningen i Lund och i diskussionen handlar det mycket om vad vi ska prioritera, säger Roland Ljungdell, Malmö.

OMBUDSMANNEN BLIR SÄLLSYNT

På flertalet avdelningar är ombudsmännen oroliga för att besöken ute på arbetsplatserna kommer att bli färre. Eftersom de blir färre finns det en risk för att det blir mer kontorsarbete. Speciellt tror de att de mindre bygg- och byggföretagen kommer att drabbas.

– Att vara ute kan få stryka på foten, befarrar Lars Karlsson, Norrköping-Öst.

MER PENGAR I PLÅNBOKEN

För de allra flesta av Byggnads medlemmar – främst ackordsarbetarna – innebär den nya organisationen mer pengar i plånboken. Mättnings- och granskningsarvodet är slopat och har ersatts med en höjning av medlemsavgiften med 150 kronor per månad. En byggnadsarbetare med genomsnittslön betalade 323 kronor per månad i mättnings- och granskningsarvode.

– Mer i plånboken, det är väl det enda medlemmarna vinner, säger Rolf Andersson, Borås.

PENGAR ÖVER TILL ANNAT

NYA FACKET - FRÅN SÖDER TILL NORR:

- **Malmö:** Från 16 till 11 ombudsmän. Sex administrativa tjänster. Diskuterar sammanslagning/samarbete med Lund.
- **Lund:** Från åtta till fem ombudsmän. Från fem till fyra administrativa tjänster. Har långt gångna diskussioner med Malmö.
- **Kristianstad:** Från sex till tre ombudsmän. Oförändrat tre administrativa tjänster. Går ihop med Helsingborg vid årsskiftet.
- **Helsingborg:** Från tolv till åtta ombudsmän. Från åtta till sju administrativa tjänster. Går ihop med Kristianstad vid årsskiftet.
- **Sydost:** Från sju till sex ombudsmän. Från sju till fem administrativa tjänster. Diskuterar samarbete/sammanslagning med Kalmar och Jönköping.
- **Kalmar:** Från åtta till fem ombudsmän. Från fyra till tre administrativa tjänster. Diskuterar samarbete/sammanslagning med Sydost och Jönköping.
- **Jönköping:** Från åtta till fem ombudsmän. Oförändrat tre administrativa tjänster. Trevare om sammanslagning både åt öster (Kalmar och Sydost) och åt väster (Väst, Borås, Halmstad och Göteborg).
- **Halmstad:** Från 9 till 7 ombudsmän. De administrativa tjänsterna ska gå från 3 till 2. Diskuterar samarbete i västregionen (Väst, Borås, Halmstad, Jönköping).
- **Göteborg:** Från 23 till 17 ombudsmän. Från 14 till 8 administrativa tjänster. Diskuterar samarbete i västregionen (Väst, Borås, Halmstad, Jönköping).
- **Borås:** Från sju till fem ombudsmän. Från fyra till tre administrativa tjänster. Diskuterar samarbete/sammanslagning med Göteborg, Väst, Halmstad och Jönköping.
- **Väst:** Från 17 till tolv ombudsmän. Från sex till fyra administrativa tjänster. Diskuterar samarbete med Göteborg, Borås, Jönköping och Halmstad.
- **Linköping:** Från nio till sju ombudsmän. Oförändrat tre administrativa tjänster. Diskuterar konkret samarbete med Öst.
- **Öst:** Från åtta till sex ombudsmän. Från fem till två till administrativa tjänster. Diskuterar konkret samarbete med Linköping.
- **Stockholm:** Från 63 till färre än 51. Från 34 till färre än 25 administrativa tjänster. Inga samarbetsplaner. ▶

DE KÖPS UT AV FACKET ▶

➤ **Mälardalen:** Från tolv till nio ombudsmän. Oklart hur många administrativa tjänster som ska finnas. I dag är det sex tjänster. Samarbetsmöten med Dalarna, Gävle och Uppsala.

➤ **Örebro:** Från nio till sex ombudsmän. Från sex till fyra administrativa tjänster. Inriktning på sammanslagning med Värmland.

➤ **Värmland:** Från 7 till 5,5 tjänster för ombudsmän. De administrativa tjänsterna går från 5 till 3. Inriktning på sammanslagning med Örebro.

➤ **Dalarna:** Från 10 till 7 ombudsmän. Från 5,6 till 4 administrativa tjänster. Möjligen kan det bli samarbete med kringliggande avdelningar.

➤ **Uppland:** Från 12 till 9 ombudsmän. Från 9 till 6 administrativa tjänster. Har för avsikt att samarbeta med avdelningarna Mälardalen, Dalarna och Gästrikland.

➤ **Gästrikland:** Från sex till fyra ombudsmän. De två administrativa tjänsterna blir kvar. Kan komma att samarbeta med avdelningarna Mälardalen, Dalarna och Uppland.

➤ **Hälsingland:** Från 4,25 till 3 tjänster för ombudsmän. De administrativa tjänsterna minskar från 3 till 2. Inga sammanslagningsplaner.

➤ **Sundsvall:** Från sju till sex ombudsmän. Från fem till två administrativa tjänster. Pratar med Jämtland, Örnsköldsvik och Umeå om samarbete/sammanslagning.

➤ **Jämtland:** Från tre till två ombudsmän. De administrativa tjänsterna ska minskas från fyra till två. Samtal förs med Umeå, Örnsköldsvik och Sundsvall om möjligheterna till samarbete/sammanslagning.

➤ **Örnsköldsvik:** Tre ombudsmän – som förut. De administrativa tjänsterna minskar från 2 till 1. Örnsköldsvik ingår i den gruppen av avdelningar i Mellannorrland – Umeå, Sundsvall och Jämtland – som ska försöka gå samman/samarbeta.

➤ **Umeå:** Från 6,5 till 5,5 tjänster för ombudsmän. På den administrativa sidan minskar man från 3 tjänster till 1,5 tjänster. Ska träffa avdelningarna i Jämtland, Örnsköldsvik och Sundsvall för att diskutera samarbete/sammanslagning.

➤ **Piteå/Skellefteå:** Från 6 till 4 ombudsmän. De administrativa tjänsterna minskar från 4 till 3.

➤ **Luleå:** Från 5 till 4 ombudsmän. Från 2,5 till 2 administrativa tjänster. Kommer att gå ihop med avdelningarna i Kalix och Kiruna.

➔ **Kalix:** Inga personer ska sluta. Ska gå ihop med Luleå och Kiruna.

➤ **Kiruna:** Från 2 till 1 ombudsman. Från 2 till 1 administrativ tjänst. Kommer gå ihop med avdelningarna i Kalix och Luleå.

UNGA PENSIONÄRER KOSTAR BYGGNADS 150 MILJONER

● **Byggnads pensionserbjudande kommer att kosta förbundet i storleksordningen 137 till 150 miljoner kronor. Enligt preliminära siffror har 60 ombudsmän och 32 kontorsanställda nappat på erbjudandet.**

Erbjudandet som gått ut till ombudsmännen innebär att de får 78 procent av lönen, och för kontorister och tjänstemän gäller 72,5 procent av lönen. Det flesta ombudsmännen kommer att kunna kvittera ut cirka 27 000 kronor per månad i maximalt 36 månader. Hur många månader de får beror på hur lång tid de har kvar till pensionsåldern som är 63 år.

Clas Nykvist, ekonomichef på Byggnads, uppskattade före sommaren kostnaden till mellan 110 och 120 miljoner kronor plus löneskatt – det vill säga 137 till 150 miljoner. Nu när han kan se mer vilka som sökt erbjudandet så gör han en försiktig bedömning att kostnaden kommer att bli lägre. Hur mycket kan han dock inte säga.

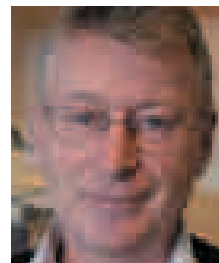
– Tanken med erbjudandet är att göra en

snabb omställning av organisationen för att inte tappa tempo. Vi tycker det är bättre att de äldre får gå så kan vi behålla de yngre för framtiden.

Varför låter ni inte de äldre jobba kvar till pensionen samtidigt som ni inför anställningsstopp. Då skulle ju organisationen bantas lika mycket på några års sikt?

– Vi vill göra omställningen snabbt. Det skulle bli svårt för avdelningarna att göra en omställning och skapa en ny organisation varje gång någon går i pension. Då skulle förbundet under flera år tvingas lägga kraft på att omorganisera. Det är bättre att göra hela omställningen på en gång och så snabbt som möjligt få ett framtidsinriktat förbund.

Kostnaden för pensionserbjudandet kommer Byggnads att ta från den egna kapitalavkastningen. ●

Clas Nykvist

ANDERS LINDH

ALLA VILL INTE SLUTA I FÖRTID

Roland Johansson, mättningsföreståndare i Linköping.

Slutar: 1 maj 2008, 60 år och två månader gammal.

Fallskärm: 1 285 000 kronor (34 månads-löner gånger 0,78).

HENRIK WITT

JAJ!

”MAN ÄR DUM OM MAN SÄGER NEJ”

Vad tänkte du när du fick pensionserbjudandet?

– Det har tagit ett tag att acceptera att man inte behövs längre. Men jag har ett gammalt torp som ska renoveras så jag vet vad jag ska göra.

En del medlemmar är kritiska mot att ni får gå i förtida pension. Vad tycker du?

– Jag tycker att det är åt helvete. Frågan är hur mycket mer det hade kostat förbundet att i stället täcka upp skillnaden till full lön och låta oss jobba kvar till pension. Då hade vi ju gjort något samtidigt, nu finns det inget krav på motprestation.

Men du accepterade ändå, varför?

– Får man nästan 27 000 i månaden för att göra inget så är man väl dum om man säger nej. ●

Jan Svensson, studieansvarig med mera i Jönköping.

Slutar: i september 2009, 63 år gammal (tackade nej till pensionserbjudandet).
Fallskärm: 0 kronor.

JAN-ERIK EJENSATAM

NEJ!

”JAG KÄNNER ATT JAG BEHÖVS”

Vad tänkte du när du fick erbjudandet?

– Ni ä la inte riktigt vetia (Jönköpingsdialekt som inte behöver översättas).

Varför tackade du nej?

– Jag skrev ett avtal när jag började här om att gå i pension vid 63 och jag bryter inte ingånget avtal. Och så tyckte jag att det var för tidigt att sluta, jag känner att jag behövs och att jag har medlemmarnas stöd i mitt jobb. Och så har min fru åtta år kvar till pension så skillnaden hade blivit för stor.

Har du fått påstötningar om att inte sabotera Byggnads sparplaner?

– När erbjudandet kom kändes det som att jag hade valfrihet. Men sedan har det känts ett visst tryck från centralt håll. ●

”Jag
på s

”Arbetskamraterna hjälpte mig tillbaka till jobbet.” Patrick Sandholm och Lars-Göran Forss i boden, på den viktiga fikarasten.

har slutat köra om en idiotjävel”

Patrick tillbaka efter fyra år som utbränd

Vid 30 trodde Patrick Sandholm att bygglivet var över. Han var svårt utbränd, men lyckades komma tillbaka. Så här gjorde han för att bli frisk.

TEXT MARGITE FRANSSON

FOTO KRISTINA WIRÉN

Han är visserligen på bygget igen, men i dag är mycket annorlunda för Patrick Sandholm, 35 år från Torslunda på Öland.

Han jobbar ingen övertid och har slutat att leva med arbetet på fritiden.

- Jag tänker inte på jobbet när jag åker hem eller när jag åker hit. Jag jobbar 7 till 16, sedan är jag ledig.

Det är en lång resa han har gjort. I oktober 2001 gick han in i väggen efter att ha slitit som

► byggnadsarbetare, både på hemmaplan och på resande fot. I värsta fall var arbetsdagarna 17-20 timmar.

Efteråt låg han hemma i flera månader och orkade inte gå upp, utan sov de flesta av dygnets timmar. Han hade influensavärk i hela kroppen, andningssvårigheter och ett hjärta som slog oregelbundet. Kroppen värkte och lydde inte. Han hade svåra koncentrations-svårigheter och minnesstörningar. När han läste tidningen förstod han ingenting.

Men han fick hjälp. Yrkes- och miljömedicinska kliniken i Linköping konstaterade att han var ett av de svåraste fallen av utbrändhet de haft. Medicinen var lugn och ro och inga krav.

Han var sjukskriven i totalt tre och ett halvt år. När Byggnadsarbetaren träffade Patrick i början av 2004 skulle han börja arbetspröva som fastighetsskötare. Men det återstod en lång väg för att fortsätta läka kropp och själ.

I dag, på arbetsplatsen i området Oxhagen i Kalmar är det nästan en annan kille jag träffar. Han har glimten i ögat och tycker att livet är kul igen.

– Jag ska aldrig mer tillbaka där jag har varit. Just nu trivs jag. Det är jävligt speciellt att lyckas komma tillbaka och att det har gått så bra, säger Patrick.

–Jag försöker lyssna på kroppen för den ska hålla länge. Jag har slutat köra på som en idiotjäväl och ta två gipsskivor åt gången. Nu tar jag en.

Det är heller ingen lätt bransch att återvända till. Det blir stressigt, det kör ihop sig. Men då är det läge att hålla sig kall.

Patrick har lärt sig att se att det som inte blir gjort idag, det gör man i morgon eller nästa dag. Men återgången har heller inte

varit oproblematisk. Patrick har fått kämpa för att få jobb.

– Försäkringskassan tyckte att jag skulle bli pensionär, säger han.

För två år sedan började Patrick på Skanska Direkt, ett servicebolag, inom Skanska. Då var han anställd genom byggbranschens rehabiliteringsbolag Galaxen. Men sedan i sommar har Patrick en vanlig tillsvidareanställning.

– Redan från början berättade jag för mina arbetskamrater att jag hade varit sjuk. För jag orkade inte jobba och lyfta lika mycket som dem. Det var lika bra att ta det direkt, så att det inte skulle bli en massa tjafs.

”Att bli utbränd är ingenting man väljer själv. Det som behövs i början är lugn och ro och ingen stress eller krav alls.”

Han möttes av förståelse och han säger att där han jobbat har det varit en enorm kamratskap. Arbetskamraterna har hjälpt honom tillbaka.

– Jag hade varit borta i fyra år från byggsvängen. Då fick jag arbeta tillsammans med en kille som heter Johan Söderberg. Genom sitt

sympatiska sätt att vara, hjälpte han mig otroligt mycket.

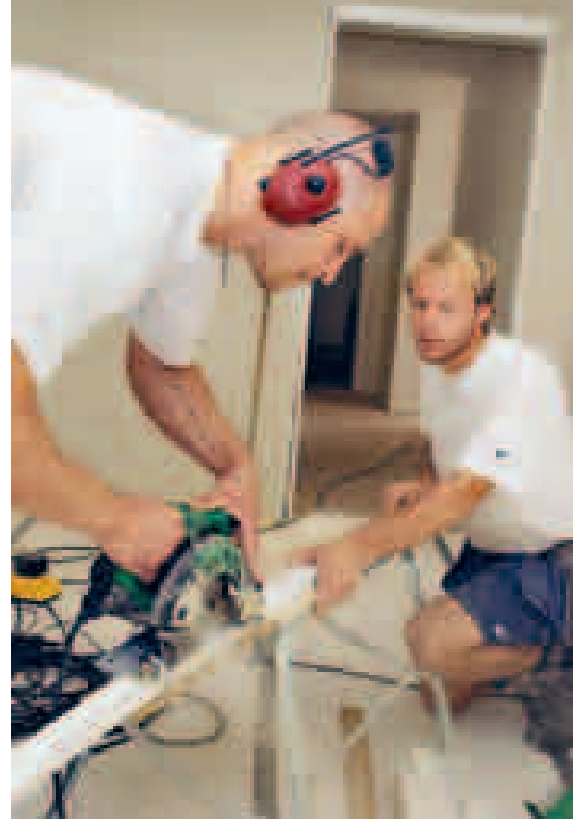
Patrick trivs också med gänget på Oxhagen. Det räcker att sitta med en stund på rasten för att förstå varför.

– Vi har roligt och jag känner en otrolig stöttning, säger han.

För Patrick var det bra att först få vara hemma en lång tid och ladda om kroppen.

Därför blev han upprörd när han hörde om kraven på kortare sjukskrivningar för utbrända.

– Det är så dumt. Jag höll på att ramla baklänges när jag hörde det. Att bli utbränd är ingenting man väljer själv. Det som behövs i början är lugn och ro och ingen stress el-

Patrick och Oscar Andersson renoverar lägenheter tillsammans.

ler krav alls. Kortar man sjukskrivningarna tror jag bara att det tar längre tid för folk att komma tillbaka, säger han.

I början av sjukskrivningen trodde inte försäkringskassan att han var så sjuk utan skulle tvinga honom tillbaka till arbetet.

– Det var en enorm stress att leva under. Men efter att jag undersökts av en specialistläkare insåg de hur illa det var.

Det händer fortfarande att han känner av sjukdomen.

– Då sätter jag mig ner en stund. Det är viktigt att ta sig den stunden.

För utbrändheten ska han så långt bort som möjligt från. Inget jobb är värt det. Patrick har omvärderat livet. Där är det viktigaste familjen. För när det verkligen gällt har frun och barnen varit det som betytt mest.

– Jag har tagit lärdom av det som hänt, säger Patrick.

Ett nytt liv har börjat. ●

EXPERTEN: UTAN VILA KAN UTBRÄNDA SLÅS UT

● **”Om man tvingar utbrända tillbaka till jobbet för fort och de känner att de inte klarar kraven, riskerar man försämring och att folk istället slås ut.” Det säger Kristina Glise, överläkare och behandlingschef på Institutet för stressmedicin i Göteborg.**

Det viktigaste, betonar hon, är

att läkaren alltid ska göra en individuell bedömning av den utbrända. Att man ser vad som orsakat utbrändheten.

Vissa kan behöva en lång sjukskrivning, andra en kortare och vissa ingen alls. Detta kan också kombineras med olika åtgärder. Men en människa som är helt utmattad i kroppen behöver vila för att komma

igen. Många kan inte fungera normalt på en arbetsplats, eftersom minsta problem ger onormala stressreaktioner.

Nu utarbetas nya normer för sjukskrivning av Socialstyrelsen och försäkringskassan. Det mest kritiserade förslaget gäller utbrändhet. Kritiken har gällt att det ska bli svårare att sjukskrivas för utbrändhet och

att det blir krav på att snabbare komma i jobb. Kristina Glise tycker det är bra om läkare får riktlinjer och stöd i sina bedömningar. Men hon ser allvarliga risker med att normerna tolkas för stelbent, kanske för att minska kostnaderna. Hon menar att med rätt stöd har många utbrända en stor chans att bli bra igen. ●

Det är höga höjder och allvarliga fallrisker i hög-lagret. Fallskyddet som tagits med från Kina ska därför bytas ut.

”Om ni trillar ner kan ni dö!”

Per-Olof bevakar arbetsmiljön på ”kinabygge”

Det blir krockar när öst möter väst. När kinesiskt byggande möter svenska arbetsmiljökrav. Per-Olof Nilsson ska vända trenden så att även kinesiska arbetare får jobba säkert.

TEXT MARGITE FRANSSON FOTO MATS SAMUELSSON

Kinesiska byggen på export. Det kan man kalla både det omskrivna bygget i Älvkarleby och det som pågår i Kalmar. De kinesiska företagen tar med sig arbetare, material och hjälpmedel från hemlandet.

Men metoderna står ofta i strid med svenskt säkerhetstänkande.

Efter ett byggstopp i våras i Kalmar, fick Per-Olof Nilsson, tidigare regionalt skyddsombud på Byggnads, jobbet som arbetsmiljösamordnare. Han startade från noll i juni. Men bambustegarna försvann snabbt och nu går han dagliga skyddsronder.

Vid entrén till Fanerduns arbetsplats vid Cloettalokalerna vajar svenska och kinesiska flaggor. Per-Olof Nilsson har bråttom.

– De som jobbar med stålstommar har arbetat på ett sätt jag inte gillar. Ibland har de ingen sele alls och den de använder är inte bra.

Han skyndar över arbetsplatsen på väg mot byggnadsarbetarna och ett möte om säkerheten.

– Jag har sett er flera gånger fem till sex meter upp utan någon säkerhet alls. Jag vill inte se det mer. Om ni trillar ner kan ni dö, säger han.

En dryg vecka senare är Arbetsmiljöverket på plats av en helt annan orsak. I en hall där balkar fästs samman till en stomkonstruktion, blir de vittnen till en livsfarlig händelse.

– Medan vi stod där såg vi hur en person hoppade över från skyliften till en pelare och han satte sig i toppen på pelaren, cirka tio meter upp. Han hade en skyddssele på sig men fäste aldrig in sig,

Per-Olof Nilsson, arbetsmiljösamordnare på Fanerdun håller möte och en företagsrepresentant visar bättre fallskyddsalternativ.

utan det är en direkt risk att han ska falla, berättar Håkan Lindström, arbetsmiljöinspektör i Kalmar.

Han lägger omedelbart ett förbud, vilket innebär att arbete får återupptas först när bristerna åtgärdats. Besöket leder till ytterligare ett förbud. Det gäller en rörställning i en hall där murning pågår. Den består av uppmonterade rör och en sådan konstruktion är inte tillåten.

– Folk stod direkt på rören och balanserade. Det saknades plank att gå på i ställningen och det saknades typgodkända kopplingar. Ställningen kunde ha rasat när som helst, säger Håkan Lindström.

Per-Olof Nilsson har fått en svettig start på jobbet som arbetsmiljösamordnare och beklagar händelserna.

– Vi har stoppat arbetet i de delarna som Arbetsmiljöverket haft anmärkningar mot och nu åtgärdar vi bristerna, säger han. Bland annat ska ställningen rivs och nya byggas upp. De kinesiska selarna, som inte är godkända, ska bytas ut.

– Min uppgift är att se till att det finns en bra arbetsmiljö och att det inte händer några olyckor. Vi har gjort en hel del, men du hittar fortfarande mycket som är långtifrån bra, säger han.

Det är som att vända ett stort skepp. Dels har bygget planerats långt innan han kom dit. Vissa material, ställningar och skyddsutrustning är inte anpassade efter svenska regler och måste bytas ut. Dels ska ett sjuttioal byggnadsarbetare som byggt på ett sätt i hela sitt liv ändra sitt tänkande. Och Per-Olofs ord ska översättas till kinesiska, eftersom de flesta arbetarna inte kan något annat språk. Men det finns åtminstone en arbetsmiljöplan som är översatt till kinesiska.

Arbetet vid Fanerduns arbetsplats är inne i ett intensivt skede. Många byggnadsarbetare vill få chansen att komma hit och jobba.

► – Jag ser fram emot när jag fått allt att fungera. Men problemet är att när alla lärt sig vad som gäller, då åker gruppen hem och en ny kommer.

Han ägnar en stor del av arbetsdagen åt att tjata. Det är ofta samma saker. Som städning och armeringsjärn som sticker upp.

Per-Olof Nilsson.

För honom gäller det att få alla, chefer såväl som arbetare, att inse att reglerna inte är till för sin egen skull, utan för att folk ska fortsätta vara hela.

Det är ett känt faktum att många arbetare förolyckas på arbetsplatser i Kina.

De största säkerhetsriskerna finns vid stomarbeten. Per-Olof skrotade de tolv meter långa bambustegarna och införde liftar i stället. 14 kinesiska arbetare har varit på kurs i lyftteknik, med teori och praktik. Däremot ska man ta in svenska arbetare för att bygga ställning.

Många kinesiska arbetare vill få chansen att komma till Sverige med Fanerdunkoncernens byggbolag Xingxing. I en av de stora hallarna jobbar Pei shen Fang, gruppledare för arbetarna på stålstommen. Han säger att de är vana vid stora industribyggen, med betydligt högre höjder

”När alla lärt sig vad som gäller, då åker gruppen hem och en ny kommer ...”

än det här.

– Jag tycker att det är jättebra att Sverige har så många regler för arbetarnas skull. Men en stor skillnad är att vi inte får ha bambustegar som vi är vana vid. Det är ju så vi arbetar hemma, säger han.

Byggnadsarbetaren Zi Liang Ma är 38 år och arbetar högt upp på stålstommen. Det är första gången han är i Sverige.

– Det är mycket att göra just nu, säger han.

Han tycker det är lite skillnad mellan att jobba i Sverige och Kina, men att säkerhetskraven generellt sett är samma. Störst skillnad, som han ser det, är att mer maskiner används, medan man i Kina kör mer manuellt.

Fotnot: På helgen efter förbuden bröt arbetarna mot dem och arbetade i alla fall med balkar och murning. Bygget hotas därför av vite på 100 000 kronor. |

FAKTA HANDELCENTRUM INVIGS I SEPTEMBER

Faner Dun Group bygger ett internationellt handelscentrum, ett grossistcentrum, i Kalmar. Ytan är 70 000 kvadratmeter och ska innehålla utställningslokaler för 1 100 företag, främst från Kina. Det ska

också bland annat byggas hotell och bostäder. Den första delen av handelscentrumet ska invigas den 28 september. I dag finns ett sjuttioal arbetare på plats, men antalet arbetare beräknas öka till ett par hundra.

Tio döda på byggen hit

Svart byggsommar – sex dödsolyckor sedan början av juli

Dödsolyckor/

Den 18 augusti avled Henrik Lindahl efter att han träffats av ett skåp i huvudet. Därmed har tio dödsolyckor på byggen skett i år. Det är lika många som under hela förra året.

Olyckan hände i Arvika simhall. 64-årige Henrik Lindahl, från Arvika, jobbade tillsammans med en kamrat med att flytta omklädningsskåp för att komma åt ett ventilationsschakt. Plötsligt tippade ett par av skåpen. När han försökte hoppa åt sidan halkade han och ett av skåpen träffade honom i huvudet. Skadorna blev så allvarliga att Henrik Lindahl avled dagen efter. Han var anställd på Peab.

En vecka tidigare, den nionde augusti, inträffade en dödsolycka i Haparanda. Arbetarna höll på med pålningsarbeten på området Björka, där ett handelscentrum byggs. En 36-årig anläggningsarbetare omkom då en hydraulhammare föll från en pålkran och träffade honom i bröstet. Han fick 1,6 ton tungt hammarstål över sig.

KRAV PÅ BÄTTRE SÄKERHET

– Det troliga är att stockmattor som fästs vid kranen för att flyttas har slagit till eller påverkat så att hydraulhammaren släppt, säger Karin Lagerkvist, Arbets-

miljöverkets biträdande tillsynsdirektör i Luleå.

Arbetsmiljöverket bedömde risken för personskador på arbetsplatsen som stor. Verket lade ett förbud mot fortsatt arbete tills förbättringar gjorts. Den omkomne var anställd hos underentreprenören Bygg, Värme, Mark Contracting.

Ytterligare en dödsolycka skedde den åttonde augusti i Stockholm. Den 62-årige byggnadsarbetaren Curt Norrby omkom efter att ha fallit sex meter i samband med ställningsbyggande.

– Vi vet inte exakt hur olyckan har gått till. Men en teori är att mannen har försökt att rikta en spira på ställningen genom att lossa ett rör som låg vertikalt, berättar arbetsmiljöinspektör Kristian Lönnström.

FALLSKYDD ANVÄNDES INTE

Mannen hade kunskaper om ställningsbyggande. Enligt arbetsgivaren hade han gått en kurs i ställningsbyggande upp till nio meter. Han arbetade hos PJ Byggnadsställningar AB.

– Det fanns fallskyddsutrustning på arbetet, men den användes inte vid olyckstillfället. Vid den här typen av jobb ska man ha fallskyddsutrustning påkopplad och vara säkrad med lina, säger Kristian Lönnström.

MÖRK STATISTIK I SOMMAR

Sammanlagt har det skett tio dödsolyckor hittills i år. Det är lika många som under hela förra året och en mer än under hela 2005. Sex av olyckorna inträffade under sju veckor i juli och augusti.

– Vi har ingen riktigt bra förklaring till varför det är en sådan dramatisk ökning, säger Kjell Johansson, arbetsmiljöombudsman på Byggnads.

Arbetsplatsen i Haparanda efter dödsolyckan den nionde augusti.

– Jag är lite förvånad över att Arbetsmiljöverket inte har kallat till sig parterna för att titta på ökningarna, fortsätter han.

Byggolyckorna brukar generellt öka på somrarna, men Kjell Johansson ser för den skull ingen förklaring till den senaste tidens dödsfall.

**MARGITE FRANSSON
CENNET NIKLASSON
KATARINA CONNHEIM
JENNY BERGGREN**

FAKTA SJU DÖDSOLYCKOR TIDIGT

- 29/3 En 20-åring klämdes mellan två tiotons betongblock vid ett kajbygge i Holmsund utanför Umeå.
- 4/4 En 28-åring klämdes av skopan på sin bobcat i Norrköping.
- 19/4 En 41-åring i Eskilstuna klämdes när hissen rasade ner i

FAKTA DÖDSOLYCKOR

2006: 10 omkomna
2005: 9 omkomna
2004: 10 omkomna
2003: 14 omkomna
2002: 11 omkomna
2001: 9 omkomna
2000: 6 omkomna
Källa: Byggnadsarbetarens arkiv

tills i år

KAROLINA STRÖMBÄCK HORNEY

GARE I ÅR

hisschaktet där han arbetade.

● 26/5 En 26-åring föll då han lade tak i Dalby, utanför Lund.

● 4/7 En 58-årig egenföretagare föll tio meter då han skulle lägga om taket på en lantgård utanför Lidköping.

● 9/7 En 38-åring föll fyra meter då han skar ned en gammal betongblandare till järnskrot utanför Örnsköldsvik.

● 18/7 En 33-åring föll ungefär tio meter i samband med takläggning på en ishall utanför Västerås.

I KORTHET

Föll två meter då ställning gav vika

Olycka/ En 48-årig man skadades svårt vid en falloolycka utanför Gävle den åttonde augusti.

Mannen byggde, tillsammans med en kollega, ställning på Forsbackatippens område. Under arbetets gång använde arbetarna en plank som var defekt och som gav vika då en av dem steg på den. Mannen föll två och en halv meter rakt ner i betongen. Han bröt lårbenet och en underarm.

Enligt Arbetsmiljöverket var plankan avsedd för formvirke och undermålig som ställningsmaterial.

Föll genom tak på sommarhus

Olycka/ Vid ett rivningsarbete på en sommarstuga i Kvicksund, norr om Eskilstuna, fick en man skador i nyckelbenet och axeln efter ett fall på tre meter.

Olyckan inträffade den nionde augusti då mannen demonterade bärande regler på sommarstugans tak. Av okänd anledning ramlade han igenom masonitskivan som täckte taket. När ambulansen anlände var mannen vid medvetande och klagade över värk i en axel, nyckelbenet och flera revben.

Enligt polisen saknades skyddsutrustning.

Sköt spik rakt genom sitt knä

Spikskada/ En 27-årig snickare sköt av misstag en tre tums spik i sitt knä när han arbetade med en spikpistol i början av augusti. Den sju centimeter långa spiken gick rakt igenom knät.

Olyckan hände när snickaren

monterade bärläkt på ett fritidshus utanför Sölvesborg.

Felet snickaren gjorde var att han höll avtryckaren inne när han flyttade sig. Ett skott brann av när spikpistolens nos stötte till höger knä. Spiken gick från höger utsida, rakt igenom knät och ut på knäets insida. Mannen hade dock tur i oturen och kunde börja arbeta igen efter en och en halv vecka.

Klarade fall på fem meter

Olycka/ Två byggnadsarbetare föll fem meter ner på ett cementgolv från en saxlift den 23 augusti. Båda klarade sig undan med lindriga skador.

Olyckan inträffade i Staffans torp utanför Malmö. Byggnadsarbetarna stod i en saxlift på ungefär fem meters höjd och satte upp plåtar på en vägg. Saxliften tippade och föll ner på cementgolvet.

Enligt Arbetsmiljöverket fick den ene mannen en hjärnskakning och den andre bröt armen.

Nytt samarbete mot ekobrott

Brottsgrupp/ Flera fackförbund i Norrbotten, däribland Byggnads, har bildat en ekobrottsgrupp. Svenskt Näringsliv och Manpower vill också ingå.

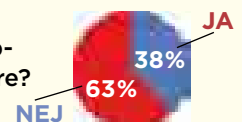
- Det känns som vi är först med det här, säger ombudsmannen Håkan Edlund på LO-distriktet i Norrbotten.

Anledningen till att gruppen bildas just nu är ett hotellbygge i Haparanda, där det förekom utländsk arbetskraft och löner på 40 kronor i timmen. Flera förbund berördes av härvan. Trots påtryckningar skrevs ing-

NÄTFRÅGAN

Vi frågade: **Har du själv drabbats av fuskande hantverkare?**

I KORTHET**Fortsatt låg arbetslöshet**

Arbetsmarknad/ I juli var den öppna arbetslösheten bland medlemmarna i Byggnads a-kassa 3,5 procent. Den låg därmed nästan två procentenheter lägre än i juli förra året.

Lägst låg Kronoberg med en arbetslöshet på 1,3 procent.

Stor efterfrågan på byggmaterial

Köprusch/ Den starka byggkonjunkturen fortsätter och efterfrågan på byggmaterial ökar. Vad det gäller byggisolering är behovet så stort att svenska producenter har svårt att täcka efterfrågan.

De stora isoleringsproducenterna har, enligt Ekot, strypt försäljningen till nya kunder och bett sina traditionella kunder ha god framförhållning i sina beställningar.

Fler unga vill bli byggare

– och företagen skriker efter folk

Högkonjunktur/

Trycket på gymnasiets byggutbildningar fortsätter att öka. Samtidigt är brist på arbetskraft ett allt större problem för byggföretagen.

Intresset för de kommunala gymnasieskolornas yrkesutbildningar är rekordstort. Och byggprogrammet är det som ökar mest i popularitet.

Det uppger Sveriges Radios Ekoredaktion efter att ha gått igenom gymnasievalen i nästan 80 kommuner. I Växjö, till exempel, ville 104 elever i första hand gå byggprogrammet med inriktning på husbyggnad – men det fanns bara 32 platser.

Detta innebär att trenden sedan tidigare håller i sig. Skolverkets statistik visar att intresset

för byggprogrammet har ökat ända sedan 1999.

Den fortsatta ökningen sammanfaller med att byggföretagen upplever bristen på arbetskraft som ett allt större problem. Torbjörn Molander, chef på Byggnads näringspolitiska enhet, är övertygad om att det hänger ihop:

– Ungarna ser ju var de kan få jobb efter utbildningen.

SEDAN EKOT presenterade sin undersökning har skolministern Jan Björklund (fp) kritiserat kommunerna för att de inte har ökat antalet platser på yrkesprogrammen i högre takt.

Torbjörn Molander tycker dock att man ska vara försiktig med att öka antalet platser. Dels för att man inte vet hur stort suget efter arbetskraft är då eleverna tar stu-

denten och dels för att det redan nu är svårt att få lärlingsplatser åt alla som går ut gymnasiet.

– Det kommer inte vara lika mycket, säger han om hur efterfrågan på byggarbetskraft kommer se ut om tre år.

BYGGARBETSGIVARNA tror också att utvecklingen kommer att lugna ner sig något. Det visar Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer från juli. Bara vart sjunde byggföretag tror på fortsatt tillväxt om ett år.

I nuläget har dock orderingen fortsatt stiga, byggandet har ökat och företagen har nyanställt. Ungefär 60 procent av företagen har svårt att hitta lämplig arbetskraft.

**JENNY BERGGREN
MARGITE FRANSSON**

Rekordlåga konkurssiffror

Högkonjunktur/

Konjunkturen i byggbranschen visar inga tecken på avmattning. Det visar sig inte minst i antalet konkurser som fortsätter att falla, trots att de redan ligger på en låg nivå.

Under förra året gick 403 byggföretag i konkurs under årets sju första månader. Under motsvarande period i år försattes 383 företag i konkurs.

Minskningen motsvarar en nedgång med fem procent. Det visar konkursstatistik från Upplysningscentralen.

Nedgången av antalet konkurser gäller alla branscher förutom detaljhandeln som visar på en uppgång med 15 procent sedan årsskiftet.

Hittills i år har – totalt för samtliga branscher – 2 877 företag gått i konkurs.

CENNET NIKLASSON

Marcus Berg, med kollegan Dan Harlin, är glad att ha undkommit med blotta förskräckelsen då de båda föll från sjutton meters höjd.

Räddade av lina på 17 meters höjd

Falloylcka/

Plötsligt lossnade personkorgen och föll 17 meter ner i marken. "Golvet under oss bara försvann", berättar snickaren Marcus Berg. De två byggnadsarbetarna klarade sig för att de säkrat sig med en livlina i kranarmen.

Olyckan inträffade på en arbetsplats i Umeå den sjätte augusti. Byggnadsarbetare från byggföretaget BOAB arbetade med att montera skyddsräcken vid takfoten av en fastighet.

De använde en mobilkran med en personkorg. Korgen hade precis nått upp till takfoten när den lossnade och föll rakt ner.

- FÄSTANORDNINGEN till kranen vek sig. Det var tur att vi var misstänksamma och hade fäst våra skyddslinor i kranarmen. Nu blev vi hängande i dem, säger Marcus Berg.

De båda byggnadsarbetarnas fallhöjd blev cirka en och en halv meter och sedan blev de hängande i linorna och sina skyddselar.

Marcus berättar att annars är ett vanligt sätt att fästa linorna i korgarna, för att hindra att man ska falla ut från korgen.

Mobilkranen hade lejts in av Wixners Kran & Bygg i Umeå. Ett speciellt fäste användes på kranen för att lyfta upp personkorgen. Det var detta kranfäste som gick sönder.

TIDIGARE PÅ dagen hade Marcus och hans kollega, snickaren Dan Harlin, arbetat från korgen i flera timmar.

Under dagen hade kranfästet, som ligger som en mindre arm mot den stora kranarmen, ansträngts allt mer. Byggnadsarbetarna hade bland annat hört knäppande ljud vid lyft och de hade upptäckt två små sprickor

på fästeanordningen som kranföraren var i väg och svetsade.

- Men vi var ändå misstänksamma, när vi hakade på korgen, därför satte vi fast oss i kranarmen, berättar Marcus Berg.

Han är glad att han och hans kollega undkom med blotta förskräckelsen.

- Man tror inte att en sådan här sak ska kunna hända med grejer som är besiktigade, säger han.

KRANEN OCH personkorgen var besiktigade var för sig. Men enligt Arbetsmiljöverket skulle de ha varit besiktigade tillsammans.

- Vi har sett vissa brister i lyftanordningen, men ska utreda det vidare, säger Sture Hansson, arbetsmiljöinspektör i Umeå.

- De hade en otrolig tur. Jag har aldrig hört om något liknande, säger han.

MARGITE FRANSSON

I KORTHET**Fler klagomål på hantverkare**

Reklamationer/ Allt fler vänder sig till Allmänna reklamationenämnden, ARN, för att klaga på hantverksjobb. Reklamationer som rör bostäder har ökat med 22 procent i år.

I mitten av augusti i år hade ARN fått in 738 ärenden gällande bostäder. Ungefär hälften av ärendena rör hantverksjobb, uppger Ekot.

Vite hotar golvfirma i Luleå

Arbetsmiljö/ Johansson och Burman Golv AB i Luleå måste betala ett vite på 75 000 kronor om inte företaget före den 1 februari 2008 vidtar åtgärder för att undvika risker för vibrationsskador hos sina arbetare. Arbetsgivaren måste bland annat öka kunskaperna om vibrationsskador.

Glasföretag håller inne löner

Avtalsbrott/

Företaget Glas entreprenad Europa AB lurade tre av sina anställda på sammanlagt cirka 100 000 kronor i lön. Dessutom fick de sparken.

– Jag har inga pengar och ligger efter två månader med mina räkningar, säger Josef Nasha.

Nu vill Byggnads ansöka om stämning för byggnadsarbetarnas räkning, för avtalsbrott. Arbetsgivaren ska, enligt facket, uträkning, betala 63 000 kronor till Josef Nasha. Löneutbetalningarna till honom har inte uppfyllt avtalets regler när det gäller traktamente, helglön, arbetstidsförkortning och semesterersättning.

HAN FICK SPARKEN när han inte kunde ta sig till jobbet med egen bil.

– Jag har inget körkort. Vad

skulle jag göra? säger han.

Miro, som inte vill ha med sitt efternamn i tidningen, fick sparken från den ena dagen till den andra.

– Arbetsgivaren sade att jag inte klarade jobbet, men det var bara ett svepskäl.

MIRO HAR KRAV på cirka 9 000 kronor på grund av felaktigheter när det gäller lön, traktamente och övertidsersättningar.

Glas entreprenad Europa AB utför monteringsarbeten av aluminium och glaspartier. Företaget har ett trettiotal anställda, varav de flesta kommer från utomnordiska länder. Endast de tre som nu har fått sparken var, enligt Byggnads, med i facket. Bolagets styrelse är svensk och företaget har sitt säte i Blekinge.

– Arbetsgivaren drar av timmar från lönen som han vill. Jag vet flera som fått felaktiga löner,

men vad kan de göra? De vågar inte säga något, säger Miro.

Den tredje byggnadsarbetaren, Nasih Oveis, fick sparken när han tog hjälp av Byggnads för att få ett anställningsbevis.

– När killen begärde hjälp av oss resulterade detta i en omedelbar uppsägning, säger Kenneth Björn, ombudsman på Byggnads avdelning Sydost.

ENLIGT BYGGAVTALET har Nasih Oveis fått 45 000 kronor för lite i lön.

De lokala förhandlingarna avslutades i oenighet och arbetsgivaren har inte velat delta i centrala förhandlingar. Byggnads har beslutat att lämna över ärendet till en advokatfirma. Tidningen Byggnadsarbetaren har inte lyckats nå glasföretagets ägare för att få arbetsgivarens version av händelseförloppet.

NINA CHRISTENSEN

Kinesiska arbetares löner hårdbevakas

Löner/

Ett sjuttioal kinesiska arbetare bygger utställningslokaler i Kalmar. "Ni ska tjäna 162 kronor i timmen och ha ersättning för övertid", sa Byggnads Willy Hulthén nyligen vid informationsmöten för dem.

I Kalmar görs en Kinasatsning på en handelsplats där företag ska visa upp sina varor. Arbetet med utställningshallar är inne i ett intensivt skede.

Ett kollektivavtal är upprättat mellan Byggnads och den kinesiska arbetsgivaren. Nu vill facket informera arbetarna om vad de har rätt till enligt avtalet. Inte minst efter tidigare oklarheter om löneutbetalningar.

- **NI SKA HA** samma lön som svenska byggnadsarbetare, sa ombudsmannen Willy Hulthén vid två informationsmöten.

Tidigare har lönerna betalats ut i Kina. Men i våras rapporterade Sveriges Television om arbetare som sa att de fått löner som var en sjättedel av det överenskomna.

Byggnads hotade med blockad. Efter att facket fått se bankpapper på löneutbetalningar fick bygget fortsätta. Då gjordes också en överenskommelse om att lönerna ska betalas ut på personkonton i Swedbank, som sedan kan föra över pengarna till konton i Kina.

- Vi kommer att hårdbevaka att de får ut rätt pengar, säger Willy Hulthén.

VIS AV TIDIGARE erfarenheter med utländska arbetares löner, är han luttrad och ser risker.

- Vi kan ju aldrig kontrollera vad som händer när de kommer tillbaka till Kina. Jag är tveksam till om de får behålla hela lönen.

Lönen ska vara 162 kronor i timmen. Peter Fust, svensk re-

MATS SAMUELSSON

De kinesiska arbetarna i Kalmar ska ha avtalsenlig lön, men Willy Hulthén från Byggnads är tveksam till om de får behålla pengarna.

presentant för beställaren, säger att företaget gör allt för att säkerställa att byggnadsarbetarna får rätt lön.

Tre byggnadsarbetare som kom till Sverige i juli berättar att många ville ha det här jobbet.

- Det är en möjlighet att komma utomlands och det är ett sätt att tjäna mer, säger en av dem.

I Kina tjänar byggnadsarbetare cirka 3 000 kronor i månaden.

MARGITE FRANSSON

LÄS MER

På sidorna 22-24 kan du läsa reportage om arbetsmiljön på bygget i Kalmar.

FUSK GER SÄMRE KOLL

Analys/ Många byggföretag har fuskat med löneredovisningen till Byggnads under andra kvartalet i år. Det visar en genomgång som Byggnads Linköpingsavdelning gjort. Tendensen återkommer i tidlönestatistiken över hela landet. Byggnadsarbetaren redovisar därför bara prestationslöner.

TEXT INGEMAR DAHLKVIST

Det totala antalet arbetade timmar minskade med 15,5 procent från andra kvartalet 2006 till samma kvartal i år. I alla fall enligt Byggnads lönestatistik som Byggnadsarbetaren brukar redovisa varje kvartal.

I det verkliga byggsverige har inte tusentals byggjobb försvunnit på ett år. Antalet anställda i Sveriges Byggindustri (BI) medlemsföretag ökade i själva verket under perioden.

Att Byggnads statistik inte hängt med beror på att många företag inte redovisat arbete som utförts på tidlön. Ett lägre antal timmar på tidlön i redovisningen än i verkligheten får effekten att de genomsnittliga lönenivåerna på tidlön förlorar trovärdighet. Dessutom blir uppgifter om andelen tid- respektive ackordslön meningslösa.

Byggnadsarbetaren har därför valt att inte redovisa tidlöner eller ackordsandel under andra kvartalet 2007.

Uppgifterna om prestationslöner är däremot trovärdiga.

Orsakerna till bristerna i löne-

statistiken är turbulensen under våren runt avtalens regler för lönegranskning. En dom i Europadomstolen och en stormig avtalsrörelse, om just granskningsystemet, följdes av oro inför neddragningar i Byggnads avdelningar.

Byggnads har nu begärt att avdelningarna i detalj tar reda på varför lönestatistiken avviker från sin normala trovärdighet. Roland Johansson, mättningsföreståndare på Byggnads i Linköping, har gjort en första genomgång.

- 77 företag som lämnade in granskningsuppgifter under andra kvartalet 2006 har inte lämnat in några uppgifter alls i år. Och 93 företag har redovisat betydligt lägre timantal i år, jämfört med året före. Där finns hela förklaringen, säger han.

- Jag trodde att vi hade koll men nu måste vi fundera på om vi ska begära förhandlingar om avtalsbrott eller om vi ska hålla en mjukare linje.

Uppgifterna om löner och antal arbetade timmar är central för att Byggnads ska kunna bevaka att byggjobb betalas med rätt lön

och för att motverka lönedumping. Och sammanställd, yrke för yrke och avdelning för avdelning, blir lönestatistiken ett av förbundets viktigaste verktyg i löneförhandlingar.

Byggnads är ett av få fackförbund som har tillgång till en egen lönestatistik. Andra förbund får ofta förlita sig till arbetsgivarnas statistik. Och normalt har statistiken över bygglöner en mycket hög kvalitet i och med att den bygger på redovisning av samtliga löner. Andra statistikällor bygger vanligen sin statistik på uppgifter från urval av företag.

Alla avtalsbundna företag har skyldighet att lämna in uppgifter om timmar och löner till Byggnads avdelningar. Trots att arvoden för granskning och mätning togs bort ur avtalen så finns reglerna om redovisning kvar. De företag som inte lämnar in uppgifter bryter mot avtalet och riskerar skadestånd för avtalsbrott.

Roland Johanssons analys av orsaken till felet styrks av flera mättningsföreståndare som säger att fler än vanligt behövt påminnas om att lämna in uppgifter.

En annan orsak till bristerna kan vara att storföretagens uppgifter, som samlas in centralt och sedan fördelas till avdelningarna, kom in senare än normalt under andra kvartalet. Hanteringen av uppgifterna på Byggnads avdelningar kan också ha försenats på grund av stora organisationsförändringar i Byggnads. ●

LÖNERNA I HELA LANDET

PRESTATIONSLÖN

Trä-, betongarbetare samt murare	2 kv 2007	Ändring från 2 kv 2006
Borås	155,72	3,2
Dalarna	162,15	7,6
Gästrikland	162,74	5,0
Göteborg	161,20	5,4
Halmstad	158,21	1,5
Helsingborg	161,57	3,8
Hälsingland	165,03	2,2
Jämtl.-Härjed.	149,98	0,0
Jönköping	167,62	4,4
Kalix	156,18	-1,3
Kalmar	158,24	2,1
Kiruna	-	-
Kristianstad	160,64	7,4
Linköping	173,02	2,8
Luleå	168,59	6,3
Lund	166,46	2,1
Malmö	166,20	2,5
Mälardalen	165,12	6,4
Norrköping-Öst	167,27	3,9
Piteå Skellefteå	163,07	4,6
Stockholm	173,87	4,1
Sundsv.-Ådalen	153,73	1,9
Sydost	158,66	4,2
Umeå	171,18	1,7
Uppsala	167,04	2,9
Värmland	159,81	5,3
Väst	157,82	-0,2
Örebro	162,31	6,0
Örnsköldsvik	168,01	8,5

BAKGRUND STORMARNA SOM STÖR LÖNEGRANSKNING

- **Februari.** Europadomstolen konstaterar att fem oorganiserade monterbyggare inte hade tillräcklig insyn i hur de pengar används som skulle ha dragits från deras lön för facklig lönegranskning. Sveriges Byggindustrier, BI, skriver till medlemsföretagen att det är förbjudet att dra granskningsarvoden från oorganiserades lön.
- **Mars och april.** Frågan om

kollektivavtalens regler om granskning blir avtalsrörelsens huvudfråga. Alla arbetsgivarorganisationer kräver att lönegranskningen tas bort ur avtalen. Byggnads går efter hand med på att arvoden för granskning och mätning av lön tas bort ur avtalen. Men tvisten om företagets redovisning av löne- och timuppgifter till Byggnads avdelningar går vidare. Först efter intensiv

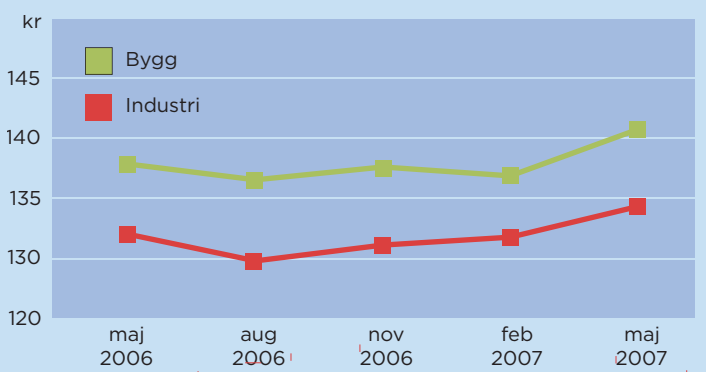
medling går BI med på att fortsätta att redovisa.

- **Maj till augusti.** När gransknings- och mättningsarvoden försvinner förlorar Byggnads avdelningar inkomster på cirka 60 miljoner kronor per år. Under sommaren pågår därför diskussioner i Byggnads avdelningar om stora nedskärningar, 60 ombudsmän och 30 administrativa tjänster ska bort.

LÖNER YRKE FÖR YRKE

2 kvartalet 2007	Lön per timme	Förändring, procent	Andel av timmar
TBM-gruppen			
Ackord	167,08	3,3	28,1
Övrig prestationslön	154,14	3,4	3,4
Anläggning			
Prestationslön	171,05	2,8	18,2
Pappläggare			
Prestationslön	151,47	1,4	14,1
Golvläggare			
Prestationslön	170,18	6,0	19,9

LÖNER I BYGG OCH INDUSTRI

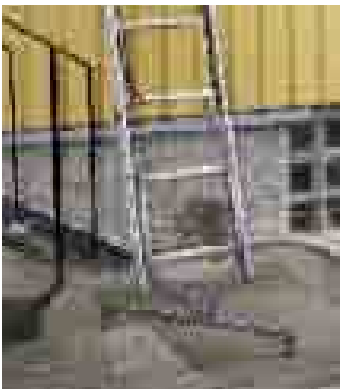
Källa: SCB

aero peltor

Nordea

Stegfoten monterad så att den hindrar att stegen välter bakåt.

Den breda foten hindrar stegen från att rotera i trappan.

Håkan Westerbergs stegfot träs på en vanlig standardstege av aluminium. Här är foten monterad så att den hindrar stegen att glida. Då fixeras den med en spännrem runt nedersta stegpinnen.

Stå stadigt med Håkans stegfot

● **Uppfinnaren och tusenkonstnären Håkan Westerberg har gjort en stegfot som aldrig släpper greppet. Tvärtom, ju högre upp på stegen man kommer, desto stadigare står den.**

– Jag är fascinerad av tyngder och balans, förklarar Håkan Westerberg, uppfinnare, mångsysslare och före detta snickare i Åkersberga norr om Stockholm.

Stegfoten gör stegen bredare så att den står stadigare. Det gäller oavsett om man placerar stegen i en trappa, med två eller fler trappstegs höjdskillnad, eller på sluttande mark.

Foten kan användas på tre olika sätt: Dels som stöd för stegen så att den inte kanar i sidled. På så sätt ger den en extra bred anläggningsyta mot marken så

att den står stadigare än en vanlig smal standardstege. Ju mer stegen belastas, desto stadigare står den mot underlaget, oavsett om marken lutar eller om stegen står i en trappa.

Dessutom hindrar den breda foten stegen från att rotera. På så sätt står stegen stadigt även mot ett träd, foten behåller alltid greppet.

På ett isigt betongvalv eller ett halt industrigolv hindras stegen från att glida bakåt och tappa fästet. Då monteras foten snett inåt som ett diagonalstöd från andra stegpinnen, och förankras med en spännrem.

Ju högre upp man klättrar på stegen desto hårdare pressas stegfoten mot underlaget och hindrar att stegen glider ut från väggen.

Stegfoten hindrar också att stegen välter bakåt från väggen. Då monteras foten på samma sätt men med stödet riktat utåt.

Stegfoten är tillverkad av fyrkantjärn och består av två delar som är hopkopplade med en led. Beroende på hur mycket underlaget lutar så justeras stegen så att den står lodrätt.

Foten träs på en vanlig standardstege av aluminium och hålls fast med hakar och kroppstyngden från den som klättrar på stegen.

Den behöver inte skruvas fast, man behöver heller inte borra eller göra åverkan på stegen.

Håkan Westerberg har kontaktat några av de stora stegtillverkarna, men hittills har intresset varit dåligt.

Däremot har han fått hjälp

från Almi företagsparter med förmånliga lån till patentansökan, som kostade cirka 40 000 kronor.

Håkan Westerberg skadade ryggen vid olycka med en stege när han var i 30-årsåldern och är nu sjukpensionär.

– Jag vill att ingen annan ska göra illa sig, eller göra dåliga uppallningar, säger han.

KENNETH PETTERSON

TIPSA GREJER & GREPP!

Ring 08-728 49 70

GREJER & GREPP PÅ INTERNET

Gå in på vår hemsida

www.byggnadsarbetaren.se

Skådisar väljer sn

Tv-aktuelle Stefan Gödicke jobbar på kollegans byggfirma

Snickare som extraknacker som skådisar eller skådisar som extraknacker som snickare? Välj själv. Stefan Gödicke och Örjan Landström har två karriärer och just nu blomstrar båda.

Stefan Gödicke har medverkat i 17 filmproduktioner, men en satsning på enbart skådespelande har aldrig varit självklar. I grunden är han snickare.

– Jag träffar så mycket folk i filmbranschen som aldrig gjort något annat. Deras liv blir så inrutat och deras valmöjligheter krymper. Jag är glad att jag lärt mig olika hantverk och på så vis blivit mer mångsidig.

Under byggkrisen på 1990-talet sökte han till Teater- och operahögskolan i Göteborg. 1997 var han färdigutbildad och fick en roll i SVT:s serie Hammarkullen. Efter det har filmrollerna avlöst varandra. Passionen och glädjen är starkare än någonsin.

– Jag menar, det är ju så grymt om någon ringer och vill att man ska komma och leka och låtsas vara någon annan, älska med en kvinna eller skjuta ihjäl någon. Och dessutom få betalt!

Stefan träffade bygg- och skådespelarkollegan Örjan Landström på en filmcasting för fyra år sedan. Ingen av dem fick någon roll, men de blev kompisar och Stefan började jobba i Örjans byggfirma. Ett samarbete som har fungerat bra eftersom Örjan accepterar att Stefan prioriterar filmjobb. Dessutom var båda med i SVT:s Lasermannen för två år sedan.

Men det är svårt att få skådespelarjobb. Många slåss om rollerna och branschen satsar helst på väletablerade namn.

Trots att en viss bitterhet kan anas i Stefans röst ser hans skådespelarframtid ljus ut. Han spelar en av huvudkaraktärerna i SVT:s storsatsning Andra Avenyn som börjar visas i september. Dessutom är han aktuell i Peter Birros och Mikael Marcimains Upp till kamp som har spelats in under sommaren. ●

FOTO: SCANPIX

Namn: Stefan Gödicke

Ålder: 37 år

Uppväxt: Ucklum utanför Stenungsund

Roller: Hammarkullen 1997, Lasermannen 2005, Saltön 2005, Andra avenyn 2007 (bilden), mfl.

ickarrollen

Stefan Gödicke och Örjan Landström på byggjobb: de bygger ut en villa utanför Göteborg.

FOTO: SCANPIX

Örjan Landström är en mångsidig skådespelare som hanterar teater lika bra som film. Men för tillfället blir det varken det ena eller det andra eftersom byggjobben står på kö.

– Ja, det händer att jag blir tvungen att tacka nej till roller eftersom jag har så mycket att göra nu. Som egen företagare har jag också ett ansvar för mina anställda och till mina uppdragsgivare.

Örjan jobbade som byggnadsarbetare långt innan han hade några skådespelarjobb, men intresset för film och teater fanns där och i början av 1990-talet kom han in på scenskolan i Malmö.

Efter utbildningen flyttade han till ett mysigt gammalt hus på Öckerö utanför Göteborg. Stället behövde renoveras och uppenbarligen gjorde Örjan ett bra jobb eftersom kommunen gav honom ett pris för bästa renovering. Sedan spreds ryktet om hans hantverkarkunskaper. Till slut startade han en egen firma eftersom byggjobben bara blev fler och fler.

– Jag gillar det. Det är viktigt för mig att jobba med händerna och skapa. Dessutom trivs jag med friheten att vara egen och själv kunna planera min tid. När jag och grabbarna vill ha rast så tar vi det. Vi är inte låsta efter några tidsscheman.

Fram till för något år sedan varvade han skådisjobb med byggjobb. Han är inte så förtjust i längre roller eftersom de gör honom rastlös. Går det för lång tid saknar hans händer hantverket.

En av de filmer han själv varit med i och är riktigt nöjd med är Knockout från år 2000. Han spelar en svensk före detta proffsboxare som livnär sig som kringresande countrysångare. Actionrollen i Livvakterna är också ett jobb han är mycket nöjd med. Det roligaste med att spela in film är själva repetitionerna, enligt Örjan. Att följa med under processen när filmen skapas och att sätta sig in i rollen. Själva inspelningen är mindre rolig eftersom det mest handlar om att sitta och vänta.

Fler skådisjobb lär det bli i framtiden, men det som gäller just nu är att göra klart det nuvarande bygget i Hällsvik utanför Göteborg. Och sen nästa ...

MAGNUS BERGSTRÖM

Namn: Örjan Landström
Ålder: 42 år
Uppväxt: Utanför Luleå
Roller: Rika barn leka bäst 1997, Knockout 2000 (bilden), Livvakterna 2001, Lasermannen 2005, mfl.

FOTO: CHRISTER OLOFSSON

”Var snäll mot människor på din väg uppåt genom livet, du kanske möter dem igen på vägen ner.”

Claes Malmberg, skådespelare, f d plåtslagare (DN)

”Männen där är ofta lata och super eller spelar upp pengarna som de får i handen.”

Percy Barnevik, direktör, biståndsarbetare i Indien, satsar enbart på kvinnor (Privata Affärer)

”Nöjesbranschen är ytlig. Det är stora famnen när man möts men det betyder inget.”

Kikki Danielsson, folkjär nöjesveteran (Land)

”När jag träffade min fru skrev jag inte ens lappar till henne, det är svårt när man inte kan stava till ”jag älskar dig”.

Paulo Roberto, dyslektiker, f d boxare (Du & jobbet)

Eartships, ”jordskepp”, byggs in i jorden, ungefär som hobernas hus i Tolkiens Sagan om ringen.

EMIL SERGEL

Framtidens folk bor i jordskepp

Miljöbygge/ De byggs av gamla däck och flaskor. De behöver ingen eluppvärmning och regnvattnet som samlas in på taket används fyra gånger. Eartships är framtidens hus.

Ett earthship byggs i söderläge in i en sluttning så att jord utgör den bakre väggen, inte helt olik hobernas hus i Sagan om ringen-böckerna. Gamla bildäck och glasflaskor blandas med cement och utgör stommen. Huset fungerar som vilket naturligt system som helst, där solen är central. Är det varmt ute kyls huset ner av jordväggen och under

kvällarna så avger väggarna värme så att huset alltid hålls tempererat.

– Man behöver inte använda några som helst fossila bränslen, berättar Mischa Hewitt som driver företaget Earthwise Construction i Brighton i södra England.

Materialen som används är restprodukter och i princip gratis. Solceller på taket och ett litet vindkraftverk ser till att elräkningarna försvinner och regnvatten samlas in från taket till stora vattencisterner.

– När det väl är byggt är det gratis att bo i. Vi låter helt enkelt solen driva huset. Allt vatten används fyra gånger.

Till diskning och dricksvatten, sedan genom bevattning av växter för att till sist spola toaletter.

Men kan man bygga eartships i Sverige, trots vårt kalla klimat?

– Oavsett vilket klimat man bor i så är lösningen att använda material som kan isolera värme. Solen klarar av att driva husen, men i norra Sverige kan det nog bli lite kärt.

Än så länge är kostnaden för att bygga eartships relativt hög, eftersom så få byggs. Det i Brighton är 100 kvadratmeter stort och kostade 4,5 miljoner kronor att bygga.

EMIL SERGEL

SKIVOR

Nightwish
Dark Passion Play

Symfonisk metal /

Sedan debuten 1997 har Nightwish gått från jordnära goth till poetisk symfonimetal. Efter succén med albumet Once 2004 hoppade skönsjungande sångerskan Tarja Turunen av för en solokarriär. Ersättaren Anette Olzon har haft en omöjlig uppgift, men det är inte hennes fel att nya skivan ”Dark Passion Play” är en besk soppa av dålig poprock. Trist. MB

MATLÅDAN

Kycklingrisotto (3-4 pers)

- 5 dl kokt ris (helst avoriris)
- 2 stekta kycklingfiléer eller kycklingkött
- 1 fnhackad gul lök
- 50 g skalade räkor
- 1 msk sambal oelek
- 1 knivsudd saffran eller gurkmeja
- 1 kryddmått chilipulver
- 1 kryddmått vitlökpulver
- 4 halvor kokt ägg

- 1/2 dl äppeljuice
- 1/2 dl vitt vin.
- 1 Fräs alla kryddorna i olivolja. Tillsätt löken och kycklingköttet.
- 2 Låt fräsa ca 1 minut, tillsätt riset och rör om. Häll därefter i vitt vin och äppeljuice. Salta, peppra och servera med ägghalvor.
- 3 Om ni vill äta risotton till middag kan jag rekommendera greenshellmusslor till.

MICKE SELANDER

MATS FOGEMAN

50 vinnare i sommartävling

● **Grattis alla vinnare i sommartävlingen "Leta sommarprylar" i Byggnadsarbetaren nr 10/07.**

Byggnadsarbetarens T-tröja:

Jan Nilsson, Herrljunga, Thomas Nylander, Örnsköldsvik, Ragnar Svahn, Växjö, Torsten Grundberg, Husum, Lennart Pålsson, Krokomb, Rune Olsson, Sundsvall, Gert Hansson, Svedala, Georg Göransson, Norråker, Emil Bidebo, Eskilstuna, Håkan Bergström, Norrtälje, Bengt-Olov Eriksson, Väse, Hans Truedsson, Vinslöv, Jan Adrian, Åmål, Inge Karlén, Kimstad, Leif Hansson, Laholm, Per Andersson, Strängnäs, Yngve Rosdal, Svedala, Björn Andersson, Strängnäs, Seth Andersson, Harads, Per Norgren, Själevad, John Gustafsson, Södertälje, Michael Blomberg, Helsingborg, Eva Åkerberg, Mellbystrand, Håkan Larsson, Bollnäs, Bo Nilsson, Malmö.

Dubbeltrislott:

Tommy Stenström, Långsele, Barry Jansson, Karlstad, Martin Dahlberg, Norsjö, Birger Rack, Furnudal, Bernt Jonsson, Huddinge, Jhon Torzén, Bjuv, Harry Hedberg, Orsa, Roy Larsson, Färgelanda, Fredrik Johansson, Säffle, Lennart Larsson, Bettna, Peter Ottosson, Trelleborg, Hans

Bojefors, Göteborg, Hilding Jonasson, Kristinehamn, Harry Aronsson, Söderhamn, Göran Sundström, Kalmar, Lennart Sandh, Gislaved, Marcus Månblad, Valbo, Johannes Lipponen, Skinnskatteberg, Stig Södergård, Upplands Väsby, Roger Dahlberg, Flen, Järker Lindbäck, Kalix, Benny Haraldsson, Nykroppa, Inger Larsson, Bettna, Yngve Klack, Sölvesborg, Janne Torstensson, Göteborg.

Sommarprylarna fanns på följande sidor: solhatt sid 46, badring sid 6, geting sid 39, solglasögon sid 31, glass sid 18, grogg sid 45, hängmatta sid 34, solkräm sid 28, flipflop sid 21 och smulttron sid 23.

**TIPS ELLER FRÅGOR:
ring 08-728 49 77**

annons BIG

Hyrpoken

FRIVILLIG RÖTT BÅR	NÄS MOBERG-ROMAN	VAR EN NYFIKEN FILM VASA	KNARR	LÄGGA MÄRKE TILL
KUNG BIRGERSSON SIPPORAS MAKE			PAPPERS-HÄLLARE ROMERSK AMBETSMAN	JP 2007 ©PERSSON
FÖR DET MESTA BLEV HÅRT STRAFFAD		SERVERAS I SAMOVAR-ER		VILL ELAK
ALLTJÄMT RINGLEK		STRAFF BIBLISK STOREBROR	KORT PÅ FLASKA HÖRNJÄS	
MASOR			SMUTS SÄNDER I FINLAND	
	PRO-NOMEN	KOMMUN I ÅRHUS AMT SCOT SOM TRAVADE	VASSBÅT SAMMAN-BINDA	MÖTS DE BÄSTA I

↓	SES KNIPPOR I BRITT-NAMN	IVRADE FÖR	FÖGLIG PÅSTÅR ANLETE	TENNIS-STEFAN SVENSK KONUNG	VAR FRÅN FLEN MEUSE I HOLLAND	STAD I LOM-BARDIET	
						SKALDEL RESISTOR	
MODER-SKEPPET VID MÅN-RESAN -69					FÅR BROTT ATT LÖNA SIG	ARTIKEL VAR GRYM I UGANDA	
TOPPUNKT			LIK-GILTIG		KORT FÖR VERSUS VRIDER MAN PÅ	TAR GRÄVARE ULLSTEN	
			KAN GÅ UPP I RÖK				
SVENSK TENOR TYNGD		NAPPA-TAG	GAUSS LEGAT	NIMBUS HURUVIDA		SOLDAT-ÄMNE	MUS I SAGAN
KROKIGA			UT-STÖTT			BYFÅNE	
ELEGANT FÅGEL	LÅG-LAND	KORKAD PASSERAS I MONOPOL			ORDADE	ÄR MAN I LITET TEAM RITADE ROLIGT	KENZA-BURO
←			VOKALER	LIVLIG DANS		SAMLADE PÅ PAR	
KAN VARA VECKAD			SÄTTA I JORDEN		BLEV SLAGEN		

VINNARE I BILDKRYSS 9

Sune Jonasson, Vålberg, Gunnar Strand, Vattholma, Janne Johansson, Bandhagen, Seija Sirberg, Söderdala, Heléne Sandström, Nykvarn, L.-Å. Hedström, Hedesunda, Guy Lundell, Södertälje, Henry Nordkvist, Örebro, Holger Thysk, Svärdsjö, David Fredriksson, Svedala, Lars Hansén, Valbo, Karl-Inge Karlsson, Nyköping, PG Andersson, Falkenberg, Annelie Sjökvist, Angered samt Leif Svedberg, Fritsla.

	B	M	T	G	D	
F	O	T	O	A	L	B
N	O	T	T	E	R	N
I	D	R	E	S	A	L
M	E	L	O	N	K	O
J	O	L	L	R	A	A
R	E	M	D	M	A	R
K	A	S	T	S	P	O
P	O	L	I	S	E	R
F	S	I	N	S	A	K
F	O	N	S	T	E	R
R	O	T	E	B	R	O
S	A	O	L	A	M	E
S	Ä	K	R	A	B	Ä
K	M	S	E	A	N	S
F	R	I	H	E	T	S
A	R	A	M	I	S	T
D	A	T	U	M	E	N
L	E	K	T	T	Y	P

BILDKRYSS #12

Dragning den 26 september. 15 med rätt lösning vinner var sin trisslott med chans att få upp till 7,5 miljoner kronor. Sänd lösningen till Bildkryss 12, Byggnadsarbetaren, Box 19615, 104 32 Stockholm.

Namn.....

Adress.....

Postadress.....

HÄRLIGA TIDER, GNÄLLIGA TIDER

Det är härliga byggtider. För beställarna som får ta hand om nybyggena och det upprustade. För byggföretagen som kan glädjas åt expansion i god lönsamhet. För de anställda som kan känna hygglig trygghet i jobbet. Och för samhället som helhet.

Men nu, liksom i dåliga konjunkturer, kommer angreppen på branschen. Vi sägs vara orationella, gammeldags, konservativa och gud vet allt. Byggarbetsgivarna tillsatte en "kommission" och staten ett "byggkostnadsforum" och en "byggkommitté" som trumpetade ut detta. Forskare, konsulter och politiker sprider samma budskap.

Men kan tycka att byggföretagen och deras organisationer skulle försvara sig och kräva belägg av de ofta okunniga förstå-sig-på-arna. Men icke, direktörerna tiger i huvudsak.

Sedan skyller de på facket. Som om vi skulle sitta inne med en övermakt för att styra och ställa till oreda och krångel!

Ett exempel på detta är Sveriges Byggindustriers man i Göteborg, Andreas Brendinger som skrivit i Göteborgs-Posten.

För honom är prestationslönen en orsak till branschens problem. Men mindre än var fjärde jobbar på ackord i Göteborg. De tjänar 21:36 mer i timmen än de tidavlönade, enligt vår lönestatistik för andra kvartalet i år. Och det är nog här skon klämmer.

Inte det han anför, att de nuvarande presta-

tionslönerna orsakar slarv, sämre kvalitet och osäker arbetsmiljö. Vad tycker hans uppdragsgivare: slarvar Skanska, Peab, NCC, Veidekke och de andra företagen med kvaliteten och arbetsmiljön på byggen med prestationslön?

Det finns säkert goda möjligheter till att bygga rationellare. Det räcker ofta med att gå in på en byggarbetsplats för att finna att ordningen och redan inte är den bästa. Att planeringen brustit. Och att material inte alltid kommer i rätt tid.

Men man måste också i ärlighetens namn erkänna att byggande är komplicerat.

Nästan varje bygge är unikt. Oförutsedda problem uppstår. Vädret kan försvåra. Och så vidare.

Att bygga är inte som att stå vid ett lö-

pande band och skruva ihop bilar.

Det vet alla i byggbranschen. Och då ska företagets företrädare säga det, inte feigt skylla på facket.

Vi kommer inte att göra vad direktör Brendinger önskar, sluta med "det ständiga tjötet i bodarna om hur mycket man tjänar här och där". Byggnads är ett löneförbund med uppdrag att tillförsäkra medlemmarna hyggliga och stigande löner.

"Att bygga är inte som att stå vid ett löpande band och skruva ihop bilar... Och då ska företagets företrädare säga det, inte feigt skylla på facket."

HANS TILLY

förbundsordförande

Telefon 08- 728 48 10

Mobil 070-552 67 40

E-post hans.tilly@byggnads.se

TILLY TYCKER TILL...

...OM ASBEST

● Rapporterna om brist på byggmaterial kommer allt tätare. En näraliggande möjlighet är att importera mer, kanske ända från Asien. Men med nya material följer nya risker. Därför gäller det att se upp. Skit är skit om än i gyllene containrar.

...OM LÄRLINGAR

● Svenskt Näringsliv skriver till regeringen att lärlingsutbildningen i gymnasiet inte får göra avkall på studier i kärnämnen. Eleverna bör uppnå högskolebehörighet. Tack för dessa kloka ord! Även en blind höna hittar då och då ett korn.

...OM NORDEN

● Jag är stark anhängare av att vi i Norden stöttar varandra. I bästa samförstånd har vi åstadkommit mycket tillsammans. Men inte lördagen den 8 september. Då ska såväl danskar som finländare ha stryk. I fotboll respektive friidrott.